

GLASILO OBČANOV

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA LITIJIA

NOVEMBER 1986, ŠTEVILKA 11

Vsem delovnim ljudem
in občanom
ČESTITAJO
ob 29. novembru – dnevu republike

*Občinska skupščina Litija
Izvršni svet
in družbenopolitične organizacije*

Spomin na najslavnejše dogodke naše zgodovine: Tito pripravlja referat za II. zasedanje AVNOJ

Prireditve ob prazniku

- 5. 12. 1986 ob 17. uri: literarni večer ob otvoritvi knjižnice na Polšniku
- 6. in 7. 12. 1986 ob 9. uri: strelsko tekmovanje z zračno puško v Strelskem domu v Šmartnem
- 8. 12. 1986 ob 17. uri: predstava Zlata gos v dvorani na Stavbah
- 9. 12. 1986 ob 17. uri: koncert Glasbene šole Litija v dvorani na Stavbah
- 13. 12. 1986 ob 9. uri: občinsko tekmovanje radiotelegrafistov v sejni dvorani SO Litija
- 14. 12. 1986 ob 7. uri: spominski planinski pohod na Tisje (start med 7. in 10. uro pred spomenikom NOB v Litiji)
- 16. 12. 1986 ob 18. uri: koncert Sindikalnega pihalnega orkestra v dvorani na Stavbah
- 19. 12. 1986 ob 14. uri: občinsko prvenstvo v namiznem tenisu — za šolsko mladino v telovadnici Osnovne šole Franc Rozman Stane Šmartno
- 19. 12. 1986 ob 16. uri: šahovska simultanka z vele mojstrom Djuričem v Šahovskem klubu Litija
- 19. ali 20. 12. 1986: otvoritev novih proizvodnih prostorov Kovine v Šmartnem
- 20. 12. 1986 ob 9. uri: občinsko prvenstvo v namiznem tenisu v telovadnici Osnovne šole Franc Rozman-Stane Šmartno
- 20. 12. 1986 ob 9. uri: šahovski turnir v restavraciji Pošta
- 20. 12. 1986 ob 8. uri: orientacijski pohod po poteh II. štajerskega bataljona na Tisje izpred spomenika NOB v Litiji
- 20. 12. 1986 ob 17. uri: občinsko srečanje plesnih skupin na Vačah
- 21. 12. 1986 ob 9. uri: šahovski turnir v Predilnici Litija
- 21. 12. 1986 ob 10. uri: radijska oddaja Še pomnite tovariši
- 21. 12. 1986 ob 17. uri: proslava dneva JLA v dvorani na Stavbah
- 22. 12. 1986 ob 17. uri: otvoritev spominske plošče akademski slikarki Miri Pregljevi na Farbarjevem gradu in Razstave v avli SO Litija
- 24. 12. 1986 ob 17. uri: osrednja proslava ob prazniku občine Litija v dvorani na Stavbah
- 27. 12. 1986: 11. šola — celodnevna v dvorani na Stavbah

Tradicionalni 6. spominski planinski

POHOD NA TISJE

v počastitev praznika občine Litija
bo v nedeljo, 14. decembra 1986

Trasa pohoda bo takšna kot lani, pričetek pohoda pa bo med 7. in 10. uro izpred spomenika NOB v Litiji.

Udeleženci pohoda bodo tudi letos dobili za prvi pohod bronasto spominsko značko, za četrtega pa srebrno.

Iz Velike Kostrevice, kjer bo v združenem domu cilj pohoda, bodo vozili posebni avtobusi v Litijo.

Med pohodom bo organizirana ena kontrola, na Tisju in na cilju pa bodo planinci poskrbeli za čaj in druge napitke.

Trasa pohoda ni zahtevna, vendar organizator vsem udeležencem priporoča planinsko opremo.

Planinsko društvo
Litija

Prekinitve dela tudi pri nas?

Konec meseca novembra (27. 11. ob 17,30) se bodo delegati Občinske konference ZSMS Litija zbrali na redni letni seji. Izvolili bodo svoje novo vodstvo za naslednji dve leti, osrednja točka seje pa bo obravnava gradiva o delovnih sporih in prekinitvah dela, na kratko, o stavkah. Sestavljavci gradiva niso imeli težav z zbiranjem materiala. Izhajali so iz opredelitve »delovnih sporov« v Zakonu o združenem delu, osvežili spomin na Mednarodni pakt o socialnih, ekonomskih in kulturnih pravicah, ki tudi našo državo (podpisnico) zadaljuje, da v zakonih opredeli možnost stavke, ki po sedANJI zakonodaji ni dopustna. Upoštevali so tudi sprejete dogovore letošnjih kongresov Zveze sindikatov in Zveze socialistične mladine. Vse te opredelitve so primerjali s stanjem v naši

občini, kjer smo tudi imeli nekaj primerov prekinitev dela. Gradivo je bilo obravnavano in podprto na seji vodstva Občinskega sveta sindikatov in Občinske konference ZSMS in je že posredovano v osnovne organizacije mladine. Zaradi aktualnosti teme pričakujemo, da se bodo v razpravo vključili tudi ostali delavci, zlasti vodstva sindikatov v organizacijah združenega dela. Pri tem jim bo lahko za zgled služila skupna seja predsedstev obeh občinskih organizacij.

Vabimo vas, da se v razpravo aktivno vključite tudi vi v svojih delovnih organizacijah ali krajevnih skupnostih. Delegate Občinske konference ZSMS Litija pa vabimo, da se seje udeležijo.

Alenka Urbanc

V skladu z določili 4. in 7. člena Pravilnika o podeljevanju občinskega priznanja Osvobodilne fronte slovenskega naroda in o delu Žirije

razpisuje

žirija za podeljevanje priznanja Osvobodilne fronte slovenskega naroda občinske konference SZDL Litija

5 PRIZNANJ OSVOBODILNE FRONTE ZA LETO 1987

Priznanje OF je namenjeno posameznikom in organizacijam za njihovo delo in prispevek k dosežkom trajnega pomena pri razvoju socialistične samoupravne družbe, zlasti pri:

- uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh ravneh,
- za dosežke pri uveljavljanju, krepitvi in razvoju SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju in razvijanju temeljnih samoupravnih skupnosti.

Predloge lahko oblikujejo krajevne konference SZDL, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, vodstva družbenopolitičnih organizacij ter družbene organizacije in društva.

Vsak predlog za podelitev priznanja OF je predlagatelj dolžan posredovati žiriji za podeljevanje priznanja OF pri občinski konferenci SZDL, ki se mora o predlogu izjasniti in svoje mnenje posredovati Predsedstvu občinske konference SZDL Litija.

Predloge z obrazložitvijo in utemeljitvijo naj predlagatelji pošljejo žiriji za podeljevanje priznanja OF pri občinski konferenci SZDL Litija, Trg na Stavbah 1, 61270 Litija, najkasneje do vključno 15. februarja 1987.

Predlogi morajo biti izpolnjeni na posebnih obrazcih, ki so na voljo pri občinski konferenci SZDL Litija, Trg na Stavbah 1, Litija.

Žirija za podeljevanje
Priznanja OF pri Občinski
konferenci SZDL Litija

V skladu z določili 4. in 7. člena Pravilnika o podeljevanju priznanja Osvobodilne fronte slovenskega naroda in o delu žirije razpisuje žirija za podeljevanje priznanja Osvobodilne fronte slovenskega naroda republiške konference SZDL Slovenije

20 PRIZNANJ OSVOBODILNE FRONTE ZA LETO 1987

Priznanje OF je namenjeno posamezniku in organizacijam za njihovo delo in prispevek k dosežkom trajnega pomena pri razvoju socialistične samoupravne družbe, zlasti:

- pri uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh ravneh,
- za dosežke pri uveljavljanju poslanstva SZDL kot naslednice OF slovenskega naroda kot mobilizacijskega dejavnika celotne družbene skupnosti v prizadevanjih za uresničevanje programa gospodarske stabilizacije ter krepitvi in razvoju SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- pri uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema, javnih obravnav posameznih družbenih problemov prek demokratičnih oblik organiziranja in delovanja organiziranih socialističnih sil, ki omogočajo demokratičen in ustvarjalen dialog, in pri uveljavljanju in razvijanju temeljnih samoupravnih skupnosti.

Predlog oblikujejo krajevne in občinske konference SZDL ter konference SZDL v posebnih družbenopolitičnih skupnostih, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, vodstva družbenopolitičnih organizacij ter družbene organizacije in društva.

Vsak predlog za podelitev priznanja OF je predlagatelj dolžan poslati tudi žiriji za podeljevanje priznanja OF pri občinski konferenci SZDL, ki se mora o predlogu izreči in sporočiti svoje mnenje žiriji za podeljevanje priznanja OF pri RK SZDL.

Predloge z obrazložitvijo in utemeljitvijo naj predlagatelji pošljejo žiriji za podeljevanje priznanja OF pri RK SZDL Slovenije, Ljubljana, Komenskega 11, NAJKASNEJE DO 15. januarja 1987. LETA. Predlogi morajo biti izpolnjeni na posebnih obrazcih, ki so na voljo pri občinskih konferencah SZDL in konferencah SZDL v posebnih družbenopolitičnih skupnostih.

Žirija za podeljevanje
Priznanja OF pri RK SZDL
Slovenije

Gospodarjenje organizacij združenega dela v obdobju januar-september 1986

Gospodarjenje organizacij združenega dela v obdobju januar — september 1986

Od januarja do septembra 1986 so razen Kovinarske Krško TOZD Transportne naprave Dole pri Litiji vse organizacije združenega dela s področja gospodarstva izkazale pozitivne rezultate gospodarjenja.

Izguba v Kovinarski Krško TOZD Transportne naprave Dole je znašala 83.094 tisoč din in se je glede na prvo polletje letos povečala za 32%.

V občini Krško, kjer ima delovna organizacija Kovinarska sedež, so se zaradi vse slabših poslovnih rezultatov odločili za ukrep družbenega varstva. V temeljni organizaciji Transportne naprave Dole pa le tečejo aktivnosti njenih samoupravnih organov za izločitev te temeljne organizacije iz sedanje oblike organiziranosti in o povezavi z drugo, ki je pripravljena nuditi ustrezen dohodkovno dober program, strokovno tehnično in tehnološko pomoč kot tudi kadrovske okrepitve. V taki rešitvi vidijo možnosti za odpravo težav, v katerih se nahajajo, in perspektivo za nadaljnji razvoj.

V zunanjetrgovinsko menjavo se je v prvih devetih mesecih letos vključilo 13 organizacij združenega dela, ki so v povprečju izvozile za 25% manj blaga kot v enakem obdobju lani in uvozile za 9% manj kot v primerjalnem obdobju. Izvozni rezultati so slabši kot v polletju, v glavnem zaradi zmanjšanja izvoza za 43% v IUV TOZD Usnjarna Šmartno, ki je naš glavni izvoznik.

Na področju zunanjetrgovinske menjave so še vedno prisotni številni nerešeni problemi, ki ne vzpodbujajo večjega izvoza. Med njimi so zlasti pomembni neustrezna dohodkovna motiviranost za izvoz, podcenjen tečaj dolarja, zakasnitve pri izplačevanju izvoznih stimulacij, doseganje nižjih cen kot na domačem trgu in slabša

konkurenčna sposobnost na tujem trgu zaradi tehnološke zastarelosti opreme.

Fizični obseg proizvodnje se je glede na prvo polletje sicer povečal, a še vedno zaostaja za lanskega leta, kar je v glavnem posledica motenj v reprodukcijskem procesu zaradi večjih investicijskih in vzdrževalnih del v obratih, uvajanja že dokončanih investicij in tudi pomanjkanja naročil.

Investicijska dejavnost naših organizacij združenega dela je pretežno usmerjena v menjavo zastarele in iztrošene opreme, ponekod pa nadaljujejo z deli pri že začeti investicijah ter pripra-

vljajo vso potrebno tehnično dokumentacijo za izvajanje investicij v prihodnjem letu.

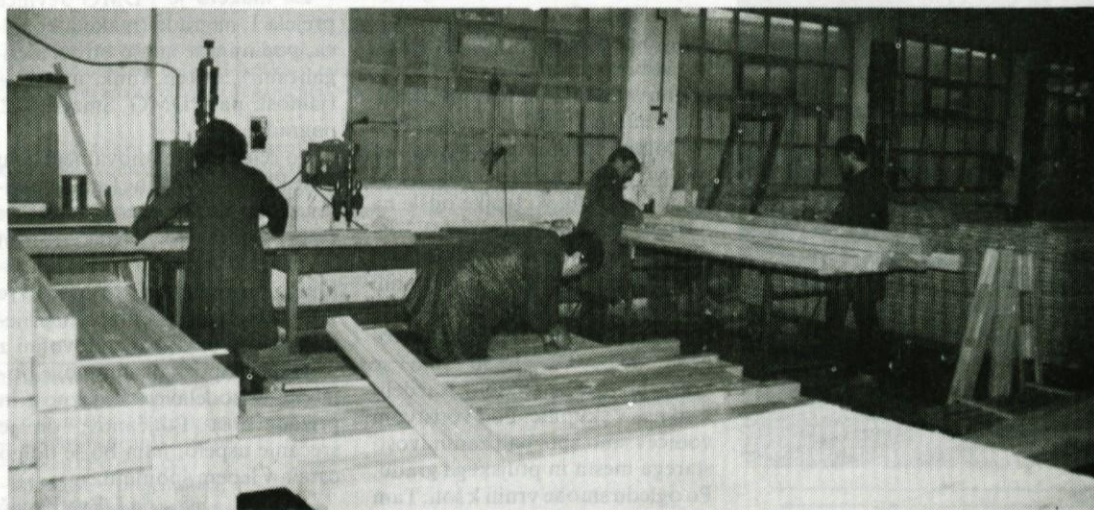
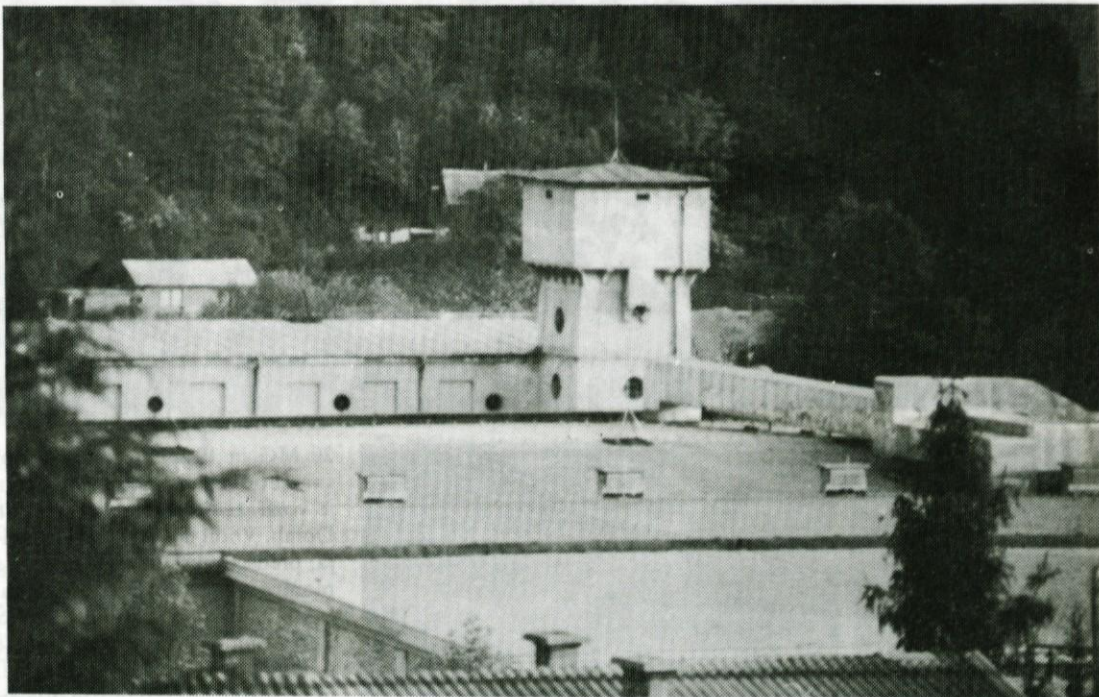
V Krovini Šmartno si prizadevajo, da bi do konca novembra letos dokončali novo proizvodno halo v Šmartnem in si s tem izboljšali delovne pogoje. V Predilnici Litija nadaljujejo z deli pri gradnji prizidka k proizvodnim prostorom predilnice in pri gradnji proizvodnih skladiščnih prostorov. V SCT TOZD Industrija apna Kresnice nad-

aljujejo z deli pri rekonstrukciji in modernizaciji kamnoloma v Ušenišču.

Rast sredstev za osebno, skupno in splošno porabo še vedno ni v skladu z rastjo dohodka, kakor je opredeljeno v resoluciji za letošnje leto, vendar so odstopanja v povprečju bistveno ma-

njša kot so bila ob polletju, kar se odraža tudi v izboljšanju akumulativne sposobnosti našega gospodarstva.

Povprečni mesečni čisti osebnih dohodek na zaposlenega v gospodarstvu je v devetih mesecih letos znašal 94.363 din in je bil višji od lanskega leta za 212,8%. Najvišji povprečni mesečni osebni dohodki so bili izplačani v Mizarstvu Gabrovka (138.314 din), ki beleži v letošnjem letu najboljše rezultate pri vseh kazalcih gospodarjenja, najnižji pa v Gostinskem podjetju Litija (58.677 din).

Zaradi precejšnjega povečanja poprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka na delavca v gospodarstvu občine, se je zaostajanje poprečnih osebnih dohodkov zaposlenih v družbenih dejavnostih glede na kvalifikacijsko strukturo povečalo v primerjavi s polletjem. Dokončna usklajitev naj bi se izvedla do konca letošnjega leta.

Na področju družbenih dejavnosti je bil najnižji povprečni mesečni čisti osebni dohodek izplačan v Domu Tisje (93.410 din), najvišji pa v Zdravstvenem domu Domžale TOZD Zdravstveno varstvo Litija (146.288 din).

Izguba v občinski zdravstveni skupnosti se je še povečala in znaša v devetih mesecih 90.568.095 din, kar narokuje hitrejši pristop k analiziranju vzrokov izgub kakor tudi oblikovanju ustreznih predlogov sanacije.

Milena Rappl

Srečanje PDMG Slovenije na Ptuj

OKTOBER, mesec požarne varnosti, mesec, ko se zberejo predstavniki ZDMG Slovenije. Tudi letos je bilo tako. 10. in 11. oktobra smo se srečali na Ptuj. Organizatorja sta bila Zveza gasilskih društev obč. Ptuj in požarna skupnost občine Ptuj v sodelovanju z GZ Slovenije. Pokroviteljica srečanja je bila SO Ptuj. Prišli so mladi gasilci — trojke in likovniki ter mentorji, da bi mladi vsak na svoj način prikazali, kako delati, da bo čim manj požarov, kako ukrepati, če se ogenj nekontrolirano izmakne človeku.

Na VI. republiškem srečanju PDMG na Ptuj se je zbralo 17 TROJK skupine A in 60 trojk skupine B, za risalne deske pa je sedlo

76 MG likovnikov. S seboj so vse skupine prinesle že izdelan plakat, tehnični izdelek, pesmi in glasilo — vse na temo Preprečujemo

požare.

Iz litijske občine so se srečanja udeležila PDMG z Dol, iz Kresnic, Jevnice, Šmartnega in Vač. Bilo je

so MG sprejeli gasilci domačini iz mesta in okolice. Pri njih so prenočili. Mentorji pa smo odšli v gasilski dom Ptuj, da se med seboj pogovorimo o svojih izkušnjah pri delu z MG. Pozdravili so nas tudi predstavniki gasilcev občine Ptuj in republiške GZ.

Naslednji dan smo se vsi zbrali pred ptujskim srednješolskim centrom. Prisostvovali smo otvoritvi razstave likovnih del, teh. izdelkov, šol. glasil in pesmi, ki opisujejo gasilstvo. Sledila je zaključna prireditev. Na njej so nastopale tri najboljše uvrščene trojke iz skupine A in Biz skupine B. Med njimi je bila tudi trojka z Vač (1. mesto).

Na KVIZU na temo Preprečujemo požare se je uvrstila na 3. mesto.

Kulturni program je bil skrbno izbran in pester. Pozornost so vzbudili pionir v vlogi domačina, ki je v narečju predstavil Ptuj z okolico, in mali KURENTI. Nastopili so še pevci, harmonikarji, recitatorji, plesalci in drugi. Komisiji, ki sta ocenjevali likovna in tehnična dela, sta razglasili rezultate. Delo ni bilo lahko. Plakati so bili zares lepi, izvirni, zanimivi, kar je razumljivo, saj so vsi prišli dobro pripravljeni. Odločitev je bila naslednja: 11 zlatih, 12 srebrnih in 53 bronastih palet. MG z Dol so osvojili zlato paletu (petelin — simbol požara ob gorečem kozolcu), vsi ostali so dobili bronaste.

Komisija za tehnične izdelke je podelila po 3 knjižne nagrade po naslednjih kriterijih:

- izvirnost
- teh. funkcionalnost in ustvarjalnost
- maketa
- gasilski dom
- gasilec v akciji

Za maketo je PDMG Jevnica prejela 1. nagrado (maketa kozolca, pod njim se igrajo otroci z vžigalicami), za teh. funk. in ustvarjalnost pa PDMG Šmartno 2. nagrado.

Po celotnem tekmovalnem delu so se PDMG iz občine Litija uvrstila takole: Vače 2. mesto, Kresnice 12., Jevnica 13., Dole 19. in Šmartno 27. mesto. Po končani zaključni prireditvi in kosilu smo se vrnili domov. Bili smo polni prijetnih vtisov in dokaj zadovoljni z uspehom. Spoznali smo nove prijatelje in sodelavce. Prijaznost in prizadevnost Ptujčanov, da je srečanje uspelo, nam bo še dolgo ostala v lepem spominu.

Eva Kovič

Geometrično središče Slovenije v Sp. Slivni

20 MG in 10 mentorjev. Na pot smo se odpeljali z avtobusom, ki ga je vozil gasilec mentor, doma na Dolah. Vodil nas je Alojz Urbanič, predsednik Komisije za delo s pionirji in mladino pri OGZ Litija.

Ob 9. uri smo se zbrali pred OŠ Tone Žnidarič Ptuj, kjer smo se prijavi, oddali izdelke, okrepčali in prisostvovali slavnostni otvoritvi srečanja. Dober kulturni program so popestrili tudi KURENTI, ki so bili vsem zelo všeč. Na že imenovani šoli so se MG preizkusili v znanju (testi) na temo Preprečujemo požare, likovniki pa so izdelali plakat na isto temo. Ko so zadnji še risali, so trojke odšle na bližnje igrišče in se pomerile v znanju gasilskih veščin. Po končanem tekmovalnem delu so likovniki prekinili z delom in skupaj smo odšli na kosilo. Po njem so likovniki dokončali delo. Ob 15.30 smo se ponovno zbrali pred šolo. Razdelili so nas v skupine. Pod vodstvom vodičev smo spoznali zanimivosti starega mesta in ptujskega gradu. Po ogledu smo se vrnili k šoli. Tam

Med velike uspehe sodobne medicine prištevamo tudi presajanje raznih delov človeškega telesa. Za razvoj te panoge medicine pa so potrebni prostovoljni dajalci, ki bi po svoji smrti podarili organe svojega telesa. S tem humanim dejanjem bi pomagali bolnim preživeti in jim povrniti zdravje.

Pobudnik zbiranja prostovoljnih dajalcev delov človeškega telesa je Rdeči križ Slovenije. V ta namen je izdelan PRAVILNIK o natančnejših pogojih za izvajanje odvzema in presaditve delov človeškega telesa.

V želji, da bi se seznanili z vsebino pravilnika, le-tega objavljamo v našem glasilu. Od delovnih ljudi in občanov naše občine pričakujemo tudi tokrat veliko razumevanja in solidarnosti do sočloveka, ki se izkazuje tudi s to humano akcijo oziroma z vašo odločitvijo, da postanete prostovoljni dajalec organov.

Svojo odločitev sporočite aktivistu RK v svoji delovni organizaciji, aktivistu RK v krajevni skupnosti ali na Občinski odbor Rdečega križa Litija.

Rdeči križ Slovenije
OBČINSKI ODBOR LITJA

Na podlagi prvega odstavka 272. člena zakona o sistemu državne uprave in o izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organih (Uradni list SRS, št. 24/79, 12/82 in 39/85) in 17. člena zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa v zdravstvene namene (Uradni list SRS, št. 42/85) Republiški komite za zdravstvo in socialno varstvo izdaja

PRAVILNIK

o natančnejših pogojih za izvajanje odvzema in presaditve delov človeškega telesa

1. člen

- S tem pravilnikom se določajo:
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati člani komisije za ugotavljanje smrti (v nadaljnjem besedilu: komisija);
 - pogoji, ki jih morajo izpolnjevati zdravstvene organizacije za opravljanje odvzema in presaditve delov človeškega telesa ter za ugotavljanje skladnosti tkiva;
 - zapisnik o presaditvi oziroma odvzemu ter poročilo o ugotovitvi smrti in o skladnosti tkiva;
 - način opredeljevanja za prostovoljnega dajalca delov človeškega telesa in obrazec izkaznice.

2. člen

Komisijo sestavljajo predsednik in dva člana. Predsednik komisije mora biti zdravnik — specialist nevrokirurg ali nevrolog.

En član komisije mora biti zdravnik — specialist anesteziolog ali internist, en član komisije pa zdravnik — specialist kirurških strok.

3. člen

Predsednike in člane komisij iz prejšnjega člena imenuje na predlog zdravstvenih organizacij predsednik Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: komite).

Zdravstvena organizacija, v kateri se ugotavlja smrt, mora zagotoviti pogoje za nemoteno delovanje komisije.

Zdravstvena organizacija oblikuje za vsak primer ugotavljanja smrti komisijo iz liste predsednikov in članov.

4. člen

Komisija izda poročilo o ugotovitvi smrti. Obrazec »Poročilo o ugotovitvi smrti« je sestavni del tega pravilnika. Poročilo se pošlje zdravstveni organizaciji, ki bo opravila odvzem delov človeškega telesa, in komiteju.

5. člen

Zdravstvena organizacija mora za opravljanje odvzema in presaditve delov človeškega telesa imeti:

- kirurške ekipe, usposobljene za odzemanje, shranjevanje in presajanje organov,
- strokovno ekipo za vodenje bolnikov pred presaditvijo in po njej ter takojšnje ukrepanje pri morebitnih zapletih,
- imunološki laboratorij v neprekinjeni dejavnosti za tipiziranje tkiv ter imunološko spremljanje bolnikov po presaditvah,
- kompleksne laboratorijske kapacitete, ki so nujne pri pripravi bolnikov, izvedbi presaditve in ugotavljanju zapletov,
- zdravila in druga sredstva za ohranjanje organov in preprečevanje zavračanja presajenega organa s strani prejemnika,
- dokumentacijsko in informacijsko službo, ki zagotavlja takojšnjo dostopnost podatkov za bolnike, čakajoče na presaditev, in tiste, pri katerih je bila že opravljena presaditev,
- ustrezno opremo in prostore za presajanje organov in tkiv.

6. člen

Bolnišnične zdravstvene organizacije, v katerih je bila ugotovljena smrt, lahko opravljajo odvzem delov človeškega telesa umrle osebe zaradi presaditve samo v sodelovanju z zdravstveno organizacijo iz prejšnjega člena.

7. člen

Zdravstvena organizacija za ugotavljanje skladnosti tkiva je Center za tipizacijo tkiva pri Zavodu SR Slovenije za transfuzijo krvi.

Po opravljenem pregledu dela človeškega telesa izda center iz prejšnjega odstavka poročilo o skladnosti tkiva, ki vsebuje imunološke podatke dajalca. Poročilo se pošlje zdravstveni organizaciji, v kateri bo opravljena presaditev.

8. člen

Medicinska ekipa, ki opravi presaditev, sestavi zapisnik o presaditvi. Zapisnik mora vsebovati naslednje podatke:

Zdravstvena organizacija

- naziv zdravstvene organizacije,
- datum opravljene presaditve,
- sestav medicinske ekipe,
- podatke o dajalcu,
- podatke o prejemniku,
- opis poteka presaditve.

Zdravstvena organizacija, v kateri je bila opravljena presaditev, hrani zapisnik s poročilom o ugotovitvi smrti in poročilom o skladnosti tkiva v skladu z veljavnimi predpisi o evidenci medicinske dokumentacije.

9. člen

Zdravstvena organizacija iz 5. člena obvesti o vsaki opravljeni presaditvi komite v roku sedmih dni po opravljeni presaditvi.

10. člen

Občan, ki se je opredelil za prostovoljnega dajalca delov človeškega telesa, dobi posebno izkaznico. Izkaznica darovalca vsebuje podatke o dajalcu delov človeškega telesa, izdaja pa jo Rdeči križ Slovenije.

Izkaznica darovalca ima obliko pravokotnika velikosti 6,5 cm krat 10 cm in je vložena v plastični ovitek. Obrazec »Izkaznica darovalca« je sestavni del tega pravilnika.

11. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.
Št. 50-13/85-86

Ljubljana, dne 8. maja 1986

Republiški komite za zdravstvo
in socialno varstvo

Predsednik
Dinko Leskovšek, dr. med., l. r.

POROČILO o ugotovitvi smrti

ime in priimek	, rojen-a			
v	, stanujoč-a			
Glavni podatki o bolezni ali poškodbi:				
Vzrok kome:				
Ob začetku pregleda podpisani zdravniki ugotavljamo:				
	1.pregled	2.pregled		
1. preiskovanec je v globoki komi	da	ne	da	ne
2. zenične reakcije na močno osvetlitev so neizvorne	da	ne	da	ne
3. kornealni refleksi so neizvorni	da	ne	da	ne
4. okulocefalični refleksi so ugasli	da	ne	da	ne
5. okulovestibularni refleksi so ugasli	da	ne	da	ne
6. močan bolečinski dražljaj (supra-orbitalni pritisk) ostane brez odziva	da	ne	da	ne
7. žrelni refleks in refleks kašljanja sta ugasla	da	ne	da	ne
8. preiskovanec je brez decerebracijske rigidnosti in brez spontanih gibov	da	ne	da	ne
9. po intravensni injekciji 1 mg atropinsulfata se utripanje srca pospeši za največ pet utripov na minuto	da	ne	da	ne
10. zdravnik je interpretiral prvi in drugi posnetek EEG pri občutljivosti 2 uV/m in ugotovil, da sta oba izoelektrična	da	ne	da	ne
11. pri testu apnoe se po treh minutah spontani dihalni gibi niso pojavili			da	ne
Pa CO ₂ v začetku testa apnoe je bil KPa				
Pa CO ₂ ob koncu testa apnoe je bil KPa				
Pa CO ₂ ob koncu testa apnoe je bil KPa				

Na podlagi opravljenih pregledov izjavlja komisija za ugotavljanje smrti:

Smrt je ugotovljena dne ob
Vzrok smrti
Kraj in čas prvega pregleda
Kraj in čas drugega pregleda

V dne predsednik komisije

Dostavljeno:

1. zdravstvena organizacija, ki bo opravila odvzem
Republiški komite za zdravstvo in socialno varstvo, Ljubljana
član komisije
član komisije

IZKAZNICA DAROVALCA

V primeru svoje smrti podarjam organe svojega telesa, da bi pomagal bolnim preživeti in jim povrniti zdravje.

DAROVANJE ORGANOV REŠUJE ŽIVLJENJA

Podpis darovalca:

Datum:

Izkaznico imejte vedno pri sebi.

RKS

2.stran

S podpisom te izkaznice pristajam, da v primeru smrti podarjam:

a) katerekoli dele svojega telesa
b) naslednje dele svojega telesa:

Priimek in ime:
Rojen: (dan, mesec, leto)
Naslov:
V primeru nesreče obvestite (priimek in ime):
tel.:

November – mesec boja proti alkoholizmu

Rdeči križ Slovenije se vsako leto vključuje v program boja proti alkoholizmu. V okviru tega programa smo dolžni bolj poglobljeno obravnavati probleme in posledice, ki jih alkoholizem v družbi povzroča. Zaradi alkoholizma niso prizadeti le alkoholisti in njihove družine, temveč tudi alkoholikova delovna sredina. Alkoholik je prizadet v socialnem in zdravstvenem pogledu, njegova življenjska in delovna sredina pa poleg moralne prizadetosti trpi tudi materialno in gospodarsko škodo, ki jo alkoholizem povzroča.

Zato si Rdeči križ Slovenije že vrsto let prizadeva, da v okviru zdravstveno vzgojne dejavnosti oblikuje pri delovnih ljudeh in občanah spoznanje, da je alkoh-

NNNP-aktivnosti gasilcev civilne zaščite

V oktobru 1986 — mesecu požarne varnosti sta Občinska gasilska zveza Litija in Občinski štab za civilno zaščito Litija pripravila več mobilizacijskih vaj prostovoljnih gasilcev GD in gasilcev CZ v KS z namenom, da se preveri njihova mobilizacija preko alarmnega sistema, usposobljenost in iznajdljivost, samostojnost in stanje tehnične opreme za zaščito in reševanje ob večjih požarih.

Vaje gasilcev GD in CZ so bile nenapovedane, izvajati pa so se začele z imitacijo požara na področju v KS, kjer bi lahko požar povzročil veliko škodo in kjer je dostop do vode in odvzem le-te otežen iz različnih vzrokov.

Mobilizacijske vaje so se izvajale v KS Polšnik (GD in CZ), KS Gabrovka (GD Gabrovka, Tlaka, Tihaboj, Dole in CZ Dole), v KS Jevnica (GD in CZ Jevnica, GD Kresnice in CZ, GD in CZ Hotič) in v KS Vače (GD in CZ).

Ob koncu mobilizacijskih vaj sta OGZ Litija in OŠCZ Litija ugotovila, da se gasilci CZ dobro vključujejo v akcije reševanja pri večjih požarih skupaj z GD in da so dovolj usposobljeni za reševanje pri večjih požarih.

Na tem mestu naj pohvalimo delovanje Štaba za civilno zaščito KS Vače, ki je s svojo kompletno gasilsko desetino CZ in ostalimi gasilci reševal ob namišljenem požaru po 15 minutah po danem zvočnem alarmu.

Gasilci CZ so poleg vaj v mesecu oktobru opravljali tudi druge naloge iz požarne preventive, kot so: pregled dimnih naprav, stanja gasilskih aparatov v KS, hidrantov, vodnjakov in cistern za vodo ter sodelovali pri izobraževanju — vse z namenom NNNP — naj nas ne preseneti požar.

OBČINSKI ŠTAB
ZA CIVILNO ZAŠČITO

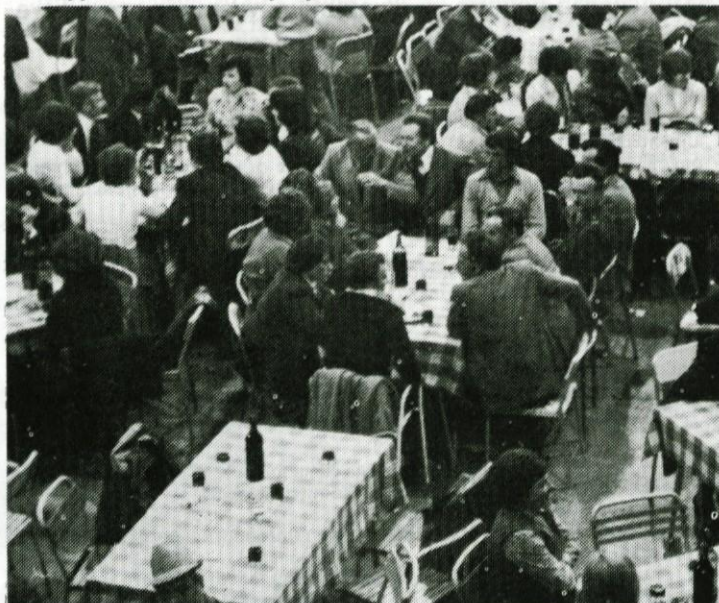
olizem družbeno zlo, ki povzroča hude socialne in zdravstvene težave. Neštetim stiskam in težavam bi se lahko izognili, če bi storili več za preprečevanje ali odpravljanje vzrokov, ki vodijo v alkoholizem.

Priporočamo bolj organizirano akcijo za boj proti alkoholizmu. K temu nas ne sili samo človekoljubna dolžnost za preprečevanje človeških stisk, ampak tudi težko gospodarsko stanje. Dobro nam je znano, da bi z zmanjševanjem obsega alkoholizma zmanjšali visoke stroške zdravljenja alkoholikov. Zmanjšali bi tudi druge socialne dajatve, ki so potrebne za odpravljanje posledic alkoholizma. Verjetno pa bi se povečala tudi produktivnost, če bi preprečili alkoholu pot do delovnih mest. Že dolgo vemo, da je alkoholizem bolezen in da so alkoholisti bolniki. Zato se jim ne posmehujmo. Saj so med njimi očetje, matere, naši prijatelji, sodelavci. Pomagajmo jim s tem, da jih prepričamo, da je zanje edina rešitev — zdravljenje. Na njihovi težki poti k ozdravitvi pa jih spoštujemo in jim zaželimo čim manj težav.

Posebno si moramo vsi prizadevati, da se prepreči pijančevanje med mladino.

Dejavnosti, ki nam pomagajo v boju proti alkoholizmu, so: delo, športna aktivnost, kulturno življenje in nenazadnje prijazni, pošteni odnosi med ljudmi.

Boj proti alkoholizmu naj traja vse leto, ne samo v mesecu novembru.

S podelitve priznanj krvodajalcem na Dolah

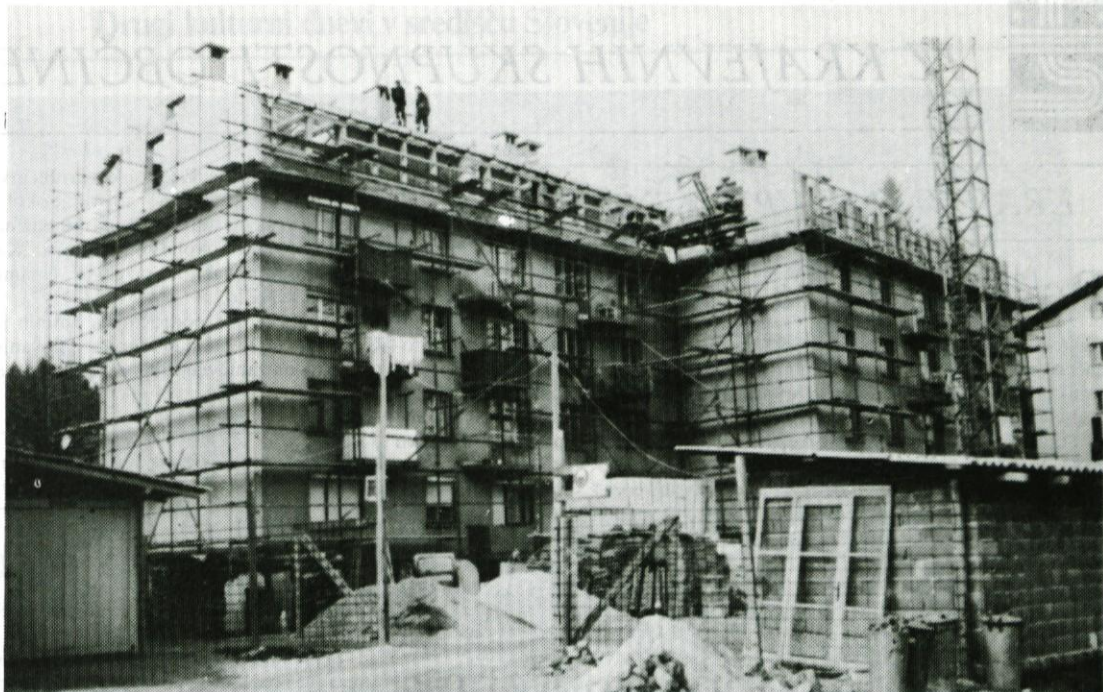
V novembru je bila na Dolah pristrčna slovesnost, kjer so najboljšim krvodajalcem podelili posebna priznanja. Priznanje je izročil predsednik občinskega odbora tov. Karlo Lemut

V kulturnem programu so nastopili tudi najmlajši, ki so izredno navdušili. (J. S., foto: M. Š.)

Stanovanjski blok Trg na Stavbah 14/15 bo dobil dvokapnico

Stanovanjska skupnost Liti-ja je na predlog stanovalcev sprejela v srednjeročni načrt 1986 — 1990 tudi izgradnjo dvokapnice na stanovanjskem objektu Trg na Stavbah 14/15. Že lansko leto so pridobili ustrezno dokumentacijo, letos pa so pričeli z deli. Z nadzidavo bodo sanirali streho, ki bo poslej dvokapnica, pridobili pa bodo tudi štiri stanovanja s skupno površino 241 m². Predvidoma bo ta stanovanja (2

dvosobna, 1 dvoipolsobno in 1 enoipolsobno) kupila Predilnica Litija. Celoten objekt bodo dodatno toplotno zaščitili z DEMIT fasado. Investicijska vrednost (streha, stanova-

nja, fasada, kletni prostori, skupna televizijska antena in tesnjenje zunanjih oken in vrat) znaša 105.000.000 dinarjev. Dela bodo končana v aprilu 1987.

Podoben poseg bodo — ko bodo dobili mnenje spomeniškega varstva — opravili tudi na stanovanjskih objektih na Ponoviški cesti 9, 10 in 11.

J. S., foto: Š. M.

Kaj je s starostnimi pokojninami kmetov?

Na republiški skupščini Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je bila konec meseca oktobra, je bilo zopet s strani delegatov veliko pobud, kritik in pojasnjevanj okoli problema starostnih pokojnin kmetov. Pobude, da bi tudi te pokojnine usklajevali z rastjo osebnih dohodkov kot ostale pokojnine, ne uspejo, ker za te pokojnine tega zakon ne predvideva. Ta pokojnina je v desetih mesecih tega leta znašala 14.326.—, kar je polovica najnižje pokojnine za polno delovno dobo v preteklem letu.

Skupnost (SPIZ) lahko določi novo vsoto, če to uspe s sredstvi. Od 1. novembra dalje tega leta je ta pokojnina 30.000.—, kar je približno polovico najnižje pokojnine za polno delovno dobo v tem času. Oba zneska ilustrirata, kako je inflacija neusmiljena najbolj pri ogroženih slojih prebivalstva in kako so zakonska določila, naravnana na stabilno gospodarjenje, neživljenjska. V teh pogojih so celo socialnoskrbstvene pomoči bolj gibljive in imajo več stika z življenjskimi stroški. Delegatske pobude, da bi ti upokojenci dobili dodatek za tujo nego in pomoč, tudi nimajo zakonske osnove. Veliko teh starostnikov morajo svojci nego-

vati, pa za to ne morejo dobiti vsaj nekaj družbenega priznanja v obliki dodatka. Izvršni svet skupščine SR ocenjuje, da ni možnosti za spremembo zakona v tem smislu, da bi dodatno obremenjeval združeno delo. Skupnosti SPIZ je le treba priznati, da je pred iztekom leta poiskala sredstva in določila nov znesek, čeprav morda deloma celo krši, kmetom v dobro, zakon. Slovenija je edina republika, ki ima tako zavarovanje uvedeno. Pot za spremembo stanja pa je edino v organiziranem delegatskem nastopu preko republiške skupščine.

Da skupnost uspeva usklajevati pokojnine z rastjo osebnih dohod-

kov, mora najemati kratkoročne kredite. Zato je često nelikvidna. Uspeh skupnosti je, da se prispevna stopnja iz osebnih dohodkov ne obravnava v okviru omejevanja sredstev za skupno in splošno porabo, čeprav je ta stopnja največja — 13,1%. To so ogromna sredstva in še ta zadostujejo le v 60%, ostalih 40% mora skupnost pridobiti še iz drugih, z zakoni določenih virov. Predvidoma bo potrebno stopnjo 13,1% v prihodnjem letu še dvigniti zaradi povečanja števila upokojujencev. Obliko afere je dobilo obravnavanje izjemnih pokojnin. Čeprav skupnost ni pristojna za obravnavo tega problema, je delegat iz Celja pozval izvršni svet, naj politično modro ravna in naj javnosti pojasni, koliko je tega in po kakšnih kriterijih se priznavajo. Predstavniki komiteja za delo je pojasnil, da jih je 127 in da so vesti iz časopisov škodljivo naravnane.

Bolj pomembna je ugotovitev, da je v Sloveniji nekaj čez 281.000 upokojujencev in da jih približno 2/3 prejema relativno nizke pokojnine. Za tiste, ki smo zaposleni, pa struktura ni spodbudna, ker je od vseh le 21,7% takih, ki imajo polno pokojninsko dobo, vsi ostali so starostni, invalidski ali družinski.

Poučna in na primernem nivoju je bila polemika med predsed-

nikom sodišča združenega dela SRS in vodjem skupnosti SPIZ-a ob obravnavi pravilnika o uveljavljanju pravic iz SPIZ-a. Predsednik sodišča je na osnovi izkušenj ugotovil, da poškodovani delavci na delu ne dobijo statusa invalida, ampak spremenjeno delovno zmogljivost. Dogaja se, da ti delavci v organizacijah združenega dela dobijo razvrstitev položaj: pometajo, nimajo kaj početi, celo kartajo ali hodijo samo po kuverte. Zavzema se za večjo vlogo OZD pri odločanju o ugotavljanju invalidnosti. Vodja skupnosti je prav tako na osnovi izkušenj ugotavljal, da, če bodo imele OZD prevelik vpliv, bodo pogosto težile za tem, da se delavca znebijo.

Pavel Smolej

Pripis:

Na seji 2. zbora delegatov Skupnosti invalidsko-pokojninskega zavarovanja v občini Litija, ki je bila dne 16. 10. 1986, smo med drugimi stališči oblikovali tudi naslednje:

»Upokojencem, živečim v občini Litija, se za obdobje I.—V. 1986 ne obračunava krajevnega samoprispodka tako pri redni pokojnini kot pri izplačilih valorizacij pokojnin za nazaj.«

Utemeljitev:

v navedenem obdobju v Litiji ni bil uveden samoprispodek, saj smo krajevni samoprispodek izglasovali v marcu in začeli plačevati v juniju 1986.

Preds. zbora del.
SPIZ občine Litija
Marija Lemut

KRAJEVNA SKUPNOST ŠMARTNO

Počastili krajevni praznik

Letošnja proslava ob prazniku KS Šmartno je potekala 17. oktobra v avli domače osnovne šole. Zbranim občanom in gostom, med katerimi so bili tudi predstavniki družbenopolitičnega in gospodarskega življenja občine, je spregovoril predsednik Krajeвне konference SZDL Tomaž Malenšek, predsednik Skupščine KS Stane Volk pa je izročil Ivo Adamčiču, Janezu Ambrožu in Borisu Žužku letošnja krajevna priznanja.

Svečanost se je po odhodu delegacije, ki je nesla venec k spomeniku na Ustju, nadaljevala s kulturnim sporedom; pripravili so ga mešani pevski zbor Zvon, tamburaški orkester, otroci iz vrta Ciciban ter recitatorji šolske in terenske mladinske organizacije.

V krajevno samoupravo čimveč občanov

Na oktobrski seji predsedstva KK SZDL Šmartno so osrednjo točko dnevnega reda posvetili sklicu temeljne kandidacijske konference oziroma evidentiranju krajanov za organe krajeвне samouprave. Pripravili so predloge za sestavo skupščine KS, njenega sveta, ki bo štel 13 članov, ter poravnalni in potrošniški svet, pogrebni odbor pa bodo imenovali pozneje. Med predlaganimi kandidati je veliko novih imen in mladih.

Spregovorili so še o praznovanju dedka Mraza, ki bo letos spet zelo skromno, saj ni na razpolago dovolj sredstev. Za kulturni program bosta poskrbeli šmarska mladina in šola.

Na ekskurzijo z vlakom

Vlak postaja zaradi cenenosti spet ugodno prometno sredstvo. Zanj so se odločili tudi šmarski osnovnošolci, ko so potovali na jesensko ekskurzijo. Petošolci in sedmošolci so si ogledali Postojnsko jamo in Predjamski grad, šestošolci Cankarjev dom in Prirodoslovni muzej v Ljubljani, učenci 8. razreda pa so spoznali zgodovinske znamenitosti Celja in tovarno Emo.

Boris Žužek

Vz gledno sodelovanje lovskih družin Šentvid in Šmartno

Skrb za varstvo okolja in gojitev divjadi

Da smo lovci radi v prijetni družbi, verjetno ni treba posebej poudarjati. Razgovora z lovci iz drugih lovskih družin smo vedno veseli še posebej, če so iz sosednje lovske družine. Tako se je že pred več kot tridesetimi leti razvilo sodelovanje med lovci lovskih družin Šmartno in Šentvid pri Stični. To dolgoletno sodelovanje je pripeljalo do dobrih odnosov in razumevanja ter medsebojnega sodelovanja.

Kljub temu da imata lovski družini sedež v različnih občinah in da sta vključeni v različni Zvezi lovskih družin, medsebojno sodelujeta predvsem v okviru raznih lovskih prireditvev in pri izvajanju skupnega lova, ki ga vsako leto organizirajo v drugi lovski družini. Letošnji skupni lov — brakada, lovcev iz dveh sosednjih lovskih družin je bil organiziran v okviru Lovske družine Šentvid v predelu Puharjevec v bližini Šentpavla 2. novembra. Okrog 50 lovcev iz obeh družin je na pogonu na zajce in lisice uplenilo tri zajce, mnogim zajcem in lisicam pa so lovci podmazali pete in jim pripomogli k boljši kondiciji. Po končanem lovu so se lovci v lepo urejenem lovskem domu okrepčali in ob kapljici izmenjali izkušnje ter navezali nove prijateljske vezi.

Takšna srečanja so pomembna predvsem za mlajše lovce, ki bodo morali prejeti slej postati nosilci takšnega sodelovanja. Ob neformalnih razgovorih smo ugotovili, da kljub dobremu sodelovanju še vedno niso izkoriščene vse možnosti in oblike. Do naslednjega leta bo treba razmisliti o novih možnih oblikah sodelovanja, predvsem na področju gojitve divjadi in varstva okolja.

Naj omenim, da smo lovci LD Šentvid opozorili inšpekcijske službe SO Litija na nedovoljeno črno gradnjo vikendov v Zajčji dragi, vendar doslej še nismo dobili odgovora (o vikendih v Sobračah smo letos že pisali). In zakaj to omenjam? Zato, ker skupaj z LD Šmartno ugotavljamo, da je na tem območju večkrat slišati strele tudi ko v bližini ni lovcev oziroma ko se v bližini ne izvaja lova. Na kaj mislimo, verjetno ni treba posebej poudarjati.

Drugi problem, ki je bolj kot problem vprašanje vključevanja lovcev v družbeno planiranje in predvsem v varovanje okolja, je gradnja nove tovarne v Ješčah. Bodoča tovarna bo stala v neposredni bližini meje med LD Šmartno in Šentvid in bo tako vplivala na okolje v obeh loviščih. Kakšen bo ta vpliv še ne vemo, saj nas doslej še nihče ni povabil na razgovor. Upamo, da bo do tovrstnega razgovora kljub vsemu še prišlo.

To sta le dve področji, na katerih je sodelovanje med družinama še kako potrebno. Dosedanje dobro sodelovanje je garancija za nadaljnje sodelovanje, tudi na najzahtevnejših področjih gojitve divjadi in varstva okolja.

Bojan Lepičnik

KRAJEVNA SKUPNOST VAČE

Spletajo se nove vezi

Vedno trdnješe so vezi prijateljstva med OŠ Ledina in Vače, v letošnjem letu pa se jima pridružuje tudi OŠ Ravna gora v Gorskem Kotaru.

Septembra so namreč Ledinčani obiskali Ravno goro, se tam pogovarjali s svojimi vrstniki in jim pripovedovali tudi o svojih prijateljih v središču Slovenije. Vzburili so pri njih zanimanje in kar hitro so se dogovorili, da bodo skupaj obiskali Vače.

Pionirji z Ravne gore so na prvi obisk poslali petčlansko delegacijo, ki jo je vodila mentorica zgodovinskega krožka. Skupaj z Ledinskimi učenci so si ogledali znamenitosti Vač. Odbor projekta Vače 81 je poskrbel za strokovno vodstvo ter vsem podaril značko in publikacijo o območju GEOSS-a.

V prijetnem klepetu ob malici v šoli so učitelji ugotavljali podobnosti in razlike med tremi šolami v povsem različnih okoljih, učenci pa so si izmenjali naslove in si obljubili, da se kmalu spet srečajo. Če ne prej, pa junija v Ljubljani na kvizu o zanimivostih vseh treh krajev.

Milka Rogelj

KRAJEVNA SKUPNOST SAVA

Steklina

V jesenskih mesecih se je v KS Sava pojavila ena najnevarnejših kužnih bolezni — steklina. Posledice so lahko tragične, saj še danes človek, okužen s steklino, umre v strašnih mukah, če ni pravočasno cepljen. O tem govori tudi Odredba o ukrepih za preprečevanje in izkoreninjanje stekline v 10. številki Glasila občanov.

Na Savi in v Ponovičah so do 7. novembra 1986 ustrelili pet lisic. Lisice so prihajale v naseljena območja. Občani so jih podnevi videvali vsepovsod. Starejša ženska je pripovedovala: »Na cesti zagledam lisico, ki gre proti meni. Pomislim, da sem stara že čez 70 let, pa najbo kar hoče. Končno se lisica umakne za njivo. Takega srečanja v življenju še nisem doživela.« Deček, ki je šel v šolo, je dejal: »Ob robu gozda sem videl lisico. Pri sebi sem imel palico in bi jo udaril, če bi me napadla.«

Učenci v OŠ Sava so imeli naravoslovni dan. Šli so v gozd. Spremljal jih je lovec Franc Šuštar s puško. Otroke je tudi

poučil, kako naj se ravnaajo in varujejo pred steklino.

Lisice so se lotile tudi privezanih psov. V Mojšak je prišla opoldne in grdo ogrizla psa, da so ga morali takoj ustreliti. Naslednje dopoldne, ob enajsti uri, je prišla mlada lisica v garažo Mandljevi in tam grizla žogo. Takoj so poklicali lovca, da jo je ustrelil. Dobro, da so lovci vedno in hitro pripravljene ukrepati. Ko ljudje opazijo lisico, takoj po telefonu obvestijo najbližjega lovca. Zato upamo, da bo steklih živali kmalu zmanjkalo in bo s tem konec nevarnosti pred okužbami.

Angelca Očepek

Uspešen zaključek na Vačah

V prejšnji številki smo že poročali o kulturnem utripu na Vačah v okviru drugih kulturnih dni v središču Slovenije. Tokrat poročilo zaključujemo z opisom zadnjih dveh prireditev.

V nedeljo, 12. 10. 1986, je bilo na Vačah, Kleniku in Spodnji Slivni živahno že v zgodnjih popoldanskih urah. Nekateri zbori so si želeli Vače z okolico pred revijo pevskih zborov podrobneje ogledati. Prihajali so z različnimi prevoznimi sredstvi — avtobusi in osebnimi vozili. V okolici šole je kmalu nastala prava parkirna gneča. Živahno pa je bilo tudi na Kleniku in pred obeležjem GEOSS. Poleg pevcev je lepo vreme privabilo še mnogo drugih obiskovalcev. Pevski zbor SCT je v središču Slovenije urezal nekaj pesmi in kmalu se je nabralo poslušalcev. Helena je razkazala vse znamenitosti zboru Kolinske...

Ob 17. uri je bila dvorana polna. Zborovodja mešanega pevskega zbora dr. B. Derč je zbolel. — Kljub temu je prišel in z veseljem smo spremenili vrstni red: nastopil je prvi in nas navdušil. Za njim so nastopili vsi, ki so se prijavili: Integral, Kolinska, Lesnina, SCT in oktet Tosama. Nihče udeležbe ni odpovedal. Vsi so poslušali drug drugega. Vsak nastop je bil doživetje zase. Vsi se s prepevanjem ukvarjajo ljubiteljsko. Kot mi s projektom... In to je tisto, kar naj bi postalo svojstveno kulturnim dnevom na Vačah.

Ob koncu smo za vse zборе pripravili kar v dvorani skromno malico. Ob tem smo se pogovarjali in peli. Kako čudovito je zadonela iz 150 grl pesem Zdaj zaorji pesem o svobodi, pa Prešernova Zdravljica in druge. Vsi smo bili zadovoljni in smo se ob slovesu dogovorili, da se ob letu spet dobimo. Kot prijatelji, ljubitelji kulture...

Zadnji večer letošnjih kulturnih dni smo namenili samostojnemu koncertu moškega pevskega zbora Lipa z Vač ob 80-letnici organiziranega zborovskega petja na Vačah.

Tudi temu večeru velja posvetiti nekaj več besed. Osemdesetletnico organiziranega zborovskega petja na Vačah smo obeležili res svečano. Moški pevski zbor je zapel 12 pesmi, ki jih je dobro naštudiral. Prizadevno delo Matije Strehovca že daje dobre rezultate. Posebno doživetje pa je bilo, ko je na oder prišel dolgoletni pevovodja na Vačah Ivan Grm in mešanemu pevskeму zboru dirigiral dve pesmi. To je bila najlepša zahvala — mimo vrste čestitk in daril — za skoraj 50-letnico prizadevanja pri razvoju zborovskega petja na

Dolgoletni dirigent Ivan Grm je na 80-letnici spet vodil mešani pevski zbor.

Ob visokem jubileju so pevskeму zboru s pesmijo čestitali tudi najmlajši.

Vačah. Od 1937. leta do pred kratkim je bil Grm gonilna sila kulturnega utripa na Vačah. Kako se naj mu zahvali Nevačan?

Vrsto daril, priznanj, šopkov in čestitk je bil ob tem jubileju deležen moški pevski zbor. Otroci so mu čestitali na svojstven način — s pesmijo. Najbolj dragoceno priznanje — zlato značko slovenskega pevskega tabora, pa mu je izročil Ladko Korošec. Tudi on je popestril jubilej na nevsakdanji način: z izredno mimiko in igralškimi sposobnostmi je recitiral Kettejevega Pijanča.

Poslušalcem v polni dvorani je pester in kakovosten večer kar prehitro minil. Pesem pa je po

slavnostnem koncertu odmevala še dolgo v eni izmed učilnic šole. Osemdesetletnica bo ostala ohranjena v skromni publikaciji, pripravljeni v ta namen.

Kulturni dnevi 86 na Vačah so za nami. Prevladovala je glasba in pesem in predvsem — ljubiteljska dejavnost. Za oceno nisem poklican, še manj usposobljen. Menim pa, da smo v primerjavi z lani napredovali. Vse več pa je težav z organizacijo: premalo je sposobnih kadrov, ki bi z dušo in telesom pomagali pri obilici dela. Pa še o marsičem premišlujem (na glas povedati je marsikdaj narobe!), denimo: koliko ljudi je že pokvarila vsemogočna moč denarja; kdaj bo

solidarnost in sodelovanje tako, kot bi moralo biti; kdaj bo usklajenost med društvi na Vačah uspešna (ne morem se sprijazniti z dejstvom, da športno društvo v času jubilejnega koncerta priredi športne tekme!); kdaj bomo dosegli visoko osveščenost (na reviji pevskih zborov nisem videl niti polovice domačih pevcev!); kdaj bomo kulturne dneve »vsadili« mladim v šoli in preko njih staršem; še vedno je za mnoge pomembnejša preteklost kot prihodnost... Bodi dovolj! Utiranje poti je vendar težko in dolgotrajno delo...

Peter Svetik
Foto: Marjan Rogelj

Kultura

Novice iz kulture

SREČANJE LIKOVNIKOV NA VRHNIKI — V Cankarjevem rojstnem kraju so letos že petič organizirali Petkovškovo likovno kolonijo, kjer je sodelovalo nad 30 mladih likovnikov osnovnih šol iz Borovnice, Horjula, Logatca, Rakeka, Cerknice, Šmartna pri Litiji, Trsta in Vrhnike. Prvi dan so udeleženci ves dan ustvarjali, naslednji dan pa so pripravili v galeriji razstavo, ki so jo združili z nastopom učencev domače glasbene šole. Šmarsko šolo so zastopali osmošolci Blanka Kirn in Tanja Zdražnik ter mentor Jože Meglič.

STAR MILIJON ZA TRUBARJEVINO — Ob letošnjem dnevu pionirjev

so šmarski šolarji sklenili, da bo vsak prispeval po 20 din za ureditev Trubarjeve domačije na Rašici. Zbiranje sredstev je prevzela samoupravna šolska skupnost. Na ziro račun Krajevne skupnosti Velike Lašče, ki denar zbira, je v oktobru poslala 10.200 din.

OBLETNICA STANETOVE SMRTI — Ob 7. novembra, obletnici Rozmanove smrti, so v šmarski šoli pripravili spominsko svečanost za vse učence. Tričlanska delegacija OO ZSMS pa se je udeležila proslave ob dnevu šole v Splošni srednji vojaški šoli Franc Rozman-Stane v Ljubljani.

»KRESNICEK« JIH JE NAVDUŠIL — Izmed glasbenih del za najmlajše je med najbolj priljubljenimi še vedno opereta Radovana Gobca Kresniček, čeprav v zadnjih letih poredko zaide na oder. Zanj so se letos odločili prizadevni člani Šolskega kulturnega društva osnovne šole Ferdo Vesel Šentvid pri Stični, ki so jo prvič predstavili domačinom ob letošnjem Taboru slovenskih pevskih zborov, v jesenskih mesecih pa jo z velikim uspehom uprizarjajo doma in na gostovanjih. Eno izmed oktobrskih predstav v šentvidskem kulturnem domu so si ogledali tudi člani otroškega pevskega zbora iz Šmartna. Opereta jih je navdušila in ob zaključku so nosilki naslovne vloge podarili šopek cvetja.

Boris Žužek

Novo iz osnovne šole Dušana Kvedra-Tomaža

Učenci vseh petih vzporednic šestega razreda so sodelovali od sept. dalje že na dveh naravoslovnih dnevih Temi sta bili: TLA in VODA. Obdelali so življenjski prostor okrog obeh šol: na Graški Dobravi in na Rozmanovem trgu. Delali so v petih različnih skupinah iz področij biologije, matematike, geografije in likovne vzgoje. Rezultate, zbrane na naravoslovnih dnevih, učenci vpisujejo v naravoslovne mape, ki jih dopolnjujejo vse od nižjih razredov dalje.

— Tretješolci so na svojem letošnjem prvem kulturnem dnevu podrobneje spoznali grad Bogenšperk, petošolci pa kulturne znamenitosti Litije in njeno zgodovino. Sedmošolci so si v Ljubljani ogledali kulturne ustanove, od galerij, muzejev, gledališč in knjižnic, pa vse do Cankarjevega doma. Osmošolci so odšli v ljubljanski Narodni muzej, ki je pripravil najbolj obiskano razstavo zadnjih nekaj let: Slovenci v 16. stoletju. Razstava, ki je več kot dobrodošla v letošnjem jubilejnem Trubarjevem letu, jih je pritegnila tudi zato, ker se v začetku osmega razreda podrobneje srečajo z deli slovenskih protestantskih piscev.

— Zadnje dni oktobra so si petošolci ogledovali Litijo z drugačnimi očmi kot navadno. Na kulturnem dnevu z naslovom Litija skozi stoletja so podrobneje spoznali litijsko zgodovino, njene kulturne ustanove, najstarejšo litijsko hišo, Farbarjev grad... Postali so pred spomenikom NOB, enim zadnjih del znamenitega arhitekta Jožeta Plečnika ter pred številnimi spominskimi ploščami. Spoznali so, kdo od znamenitih ljudi je živel in delal v Litiji, vse od Luke Svetca, Petra Jereba, obeh Badjurov in Mire Pregljeve, pa do Iva Zormanca. Učenci so po uspelem kulturnem dnevu pripravili tudi razstavo literarnih in likovnih del na to temo.

— Tudi letos je veliko zanimanje za tečaje iz računalništva. Vključenih je 49 učencev 7. in 8. razredov, ki so razporejeni v pet skupin: tri začetne in dve nadaljevalni. Tečaje, ki trajajo po 20 ur, vodita mentorja tov. Savškova in tov. Logaj, učitelja matematike in fizike na šoli. Del sredstev za tečaj prispevajo učenci sami.

— V krožek elektronike je vključenih 17 učencev. Spoznavajo osnove delovanja elektronskih elementov in vezij. Tudi ta krožek vodi Vinko Logaj.

— Tretji teden v novembru se na šoli izvrstilo kar osem roditeljskih sestankov. Bili so dobro obiskani, na vsakem je sodelovalo od 60 do 80 staršev. Poleg že običajne tematike je šola sodelovanjem Rdečega križa organizirala niz zdravstvenih predavanj, kjer so sodelovali najrazličnejši zdravstveni delavci, tematika pa je bila prilagojena starosti in razvojni stopnji učencev, ki določene razrede obiskujejo.

M. B.

Novice iz knjižnice

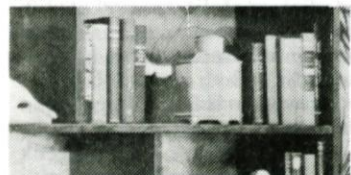
POZIMI BO VEČ ČASA ZA BRANJE : V naši občini smo se pred leti odločili, da knjige približamo bralcem čim bližje kraju, kjer prebivajo. Uvedli smo potujočo knjižnico, ki ima v kolekcijah (do 500 knjig) veliko zanimivega branja za mlade in starejše bralce. Mladi to že dobro vedo, saj knjižnice pridno obiskujejo. Manjkrat si knjige izposodijo bralci, zato jih obveščamo, da so izposojevališča odprta takole: Dole (krajevna skupnost): sobota od 9. do 10. ure. Vače (osnovna šola): sredo od 11.30 do 12.30, pozimi tudi nedelja. Gabrovka (osnovna šola): ponedeljek od 11.30 do 12.30, sredo od 12.30 do 13.30, pozimi tudi sobota. Jevnica (krajevna skupnost): sredo od 12. do 13. ure. Primskovo (osnovna šola): ponedeljek od 12. do 13. ure. Dom Tisje (dom): vsak dan od 14. ure. Sava (krajevna skupnost): petek od 16. do 18. ure. Štangske poljane (osnovna šola): torek in petek od 11. do 12. ure. Polšnik (osnovna šola): petek od 13.30 do 14.30 in nedelja od 11. do 12. ure.

POTUJOČA KNJIŽNICA TUDI NA POLŠNIKU — V petek, 5. decembra 1986, bo v šoli na Polšniku otvoritev potujoče knjižnice. Na prirreditvi, ki bo ob tej priložnosti, bodo sodelovali pisatelji Joži Munič-Petrič, Magda Stražišar-Magduška, Minka Krvina, Zlata Volarič in Jože Volarič. Prebivalce Polšnika vabimo, da se udeležijo srečanja s pisatelji, ki bo ob 17. uri.

Po prirreditvi si bodo bralci že lahko izposodili knjige.

KNJIŽNE NOVOSTI — V letošnjem letu je postala knjižnica bogatejša za številne knjige v angleščini in nemščini. To so knjige za učenje jezika, saj so različnih težavnostnih stopenj, precej pa je tudi originalnih izdaj.

Povečala se je tudi izbira s področja naravoslovja, medicine in tehnike. Kogar zanima računalništvo, bo imel kar precej dela, saj je v preteklem obdobju izšla v slovenščini množica priročnikov.

Prva abonmajška gledališka predstava

V petek, 24. oktobra, je bila na odru Sindikalne dvorane prva abonmajška predstava šeste gledališke sezone. S predstavo Potujoče gledališče Šopalo- vič srbskega literata Ljubomira Simovića se je predstavilo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice.

Besedilo najboljših predstav letošnjega Sterijevega pozorja je po prevodu Vena Tauferja in dramaturgiji Blaža Lukana postavil na oder mladi slovenski režiser Vinko Möderndorfer, ki ga prijatelji gledališča že dobro poznajo, čeprav ustvarja šele štiri leta. Pod njegovim vodstvom so nastale že številne odlične predstave, npr.: Rožnati trikotnik (1983), Dežela gasilcev, Za narodov blagor in Summertime (1985) ter Bolha v ušesu (1985), ki je lani v okviru abonmaja razvedrila tudi litijsko publiko.

V primerjavi z lansko gledališko sezono, ki je bila skoraj izključno razvedrilnega značaja, je letošnja prva predstava kljub humornim vložkom zasnovana mnogo resneje in globlje. Dogajanje na odru je postavljeno v čas okupacije, v mesto Užice. Nekateri ljudje in stvari so pravi simboli, npr.: batinaš Drobec, ki ga je upodobil odlični Bine Matoh. Drobec je produkt življenjske krutosti in izolacije, njegova bikovka je njegova vest, njegov krvnik, ki mu ne more uiti, tako kot Blagoje Babić (igra ga Tone Šolar) steklenici. Zelo dobro so oblikovane tudi vloge potujočih gledališčnikov: vodja Vasilije Šopalovič je pravi zanesenjak, s štirimi igralci se loti največjih gledaliških projektov (igra ga Sandi Krošl). Igralka Jelisaвета (Dragica Kokot) je še najstvarnejša v skupini in se neuspešno upira igranju moških

vlog. Mlada, lepa Sofija je pravo sonce v svojem idealiziranem svetu (Nevnka Sedlar), Filip Trnavac (zelo dobro ga je upodobil Janez Starina) se umakne v svoje igralsko telo, zanj so svet le »grde sanje«. Filip simbolizira vero v gledališče in njegovo moč nad posameznikom.

Litijsko občinstvo je predstavo kljub zahtevnosti lepo sprejelo in se skupaj z igralci zamislilo o nakazanih problemih obstoja in moralnosti gledališča:

— Kje je meja med gledališčem in svetom? Je to zavesa?

— Je gledališče med vojno potrebno?

— Ali igralcev ne moti, da jim v sliki mečejo senco na prizorišče?

— Igralci so lahko doma v vseh časih; iz 6. se selijo v 16. stoletje...

— Igralstvo je kot infekcija, bolzen, tudi igralska smrt je drugačna.

Irena Prašnikar

ŠMARSKI ZVON VABI NOVE ČLANE — mešani pevski zbor Zvon iz Šmartna, ki je lani praznoval 95-letnico, šteje 60 pevki in pevcev. Številčno je zbor sicer med največjimi vokalnimi ansambli v Zasavju, nima pa pravega sorazmerja med glasovi, saj primanjkuje predvsem tenorjev in basov — to je moških glasov. Zbor, ki ga vodi Marjanca Vidic, že razmišlja o jubileju ob stoletnici delovanja, ki jo želi počastiti z zahtevnejšim koncertnim sporedom kot ob minuli obletnici, zato se mora tudi glasovno okrepiti. Odbor zbora vabi vse fante in moške, ki imate posluh in veselje do petja, da postanete naši člani. Vaje imamo vsako sredo ob pol osmih zvečer v glasbeni sobi šmarske osnovne šole. Pridite, pridružite se nam! Ne bo vam žal! Na sliki: Zvon ob 95-letnici obstoja (Boris Žužek)

Filmska razglednica

Od Buda Spencerja do Amadeusa

December velja za vesel in sproščen mesec, zato bo tudi program v litijskem kinu v stilu tega zadnjega meseca v letu. Tam od 3. 12. pa tja do 4. 1. 1987 se bo odvrtelo 12 filmov. Kot prvi bo na sporedu italijanski akcijski film **SUPER AGENTI** z odličnima Budom Spencerjem in Terenom Hillom v glavnih vlogah. Sledili bosta dve ameriški komediji **BLAGO**, **IZGUBLJENO V LETALU** in **ZMEDA NA KARI-BIH**, med njima pa bo na sporedu še grozljivka **PLANET PREKLETIH**.

Tudi slovenski filmi so vse bolj odmevni in zato smo se odločili, da vam 17. in 18. 12. predstavimo film **DEDIŠČINA**. Film pripoveduje skozi vrsto dogodkov v letih 1914—1924 in 1944 usodo slovenske družine iz naših revirjev. Prvi del veže usodo premožne družine Vrhunc z vsemi tistimi slutnjami in pričakovanji, skozi katere se kaže odmiranje starega sveta, pričakovanje nove ureditve, večjega upoštevanja jezika in preustrojitve položaja Slovencev po razpadu avstro-ogrske monarhije.

Drugi del je poziv k uporabi proti nastajajočemu fašizmu, ki ga skuša vsiliti centralistično usmerjena kraljevska vlada, in se zaključuje s spopadom z Orjuno v Trbovljah, ki razreši vrsto družinskih dram.

Tretjo generacijo družine Vrhunc spremljamo v življenju vnukinje Veronike, ki s svojim posebnim karakterjem odgovarja na vprašanja usode, nesporazumov in negotovosti, v katerih se ji kažejo usode njenih prednikov.

Pod režijskim vodstvom Matjaža Klopčiča so v filmu odlično zaigrali: Milena Zupančič, Polde Bibič, Bernarda Oman, Radko Polič, Majda Potokar in drugi.

V decembru se nam obeta še ena poslastica, in sicer ogled odličnega ameriškega filma Miloša Formana **LET NAD KUKAVIČJIM GNEZDOM**.

Glavni junak filma je svobodomiselni Randle Patrick McMurphy (Jack Nicholson), ki se mu ne da več prenašati zoprnega dela v zaporu, pa se zato razglasi za norca. Menil je, da bo lažje v miru dočakal izpustitve, še sanjalo se mu ni, kaj si je nakopal na glavo. Njegov smrtni sovražnik in nasprotnik se predstavi v osebi glavne nadzorne sestre, ki se zaveda, da je moč in s tem tudi pravica na njeni strani. McMurphy se seveda z vso energijo in bistrostjo temu nasilju zoperstavi in zdrami iz otoplega pristajanja na stvari tudi nekaj najpogumnejših bolnikov. Morala in samozaupanje v lastno odločanje naraščata, dokler ne pride do pravega upora. Vladni mehanizem ga sicer zatre, med pacienti sta celo dva mrtva, a ciljsamoosveščanje je dosežen. Eden od zapornikov, Indijanec Bromden, uspe celo pobegniti, film da slutiti, da svobodi naproti.

Poleg Formana je seveda potrebno omeniti ves tehnični štab in številne odlične igralce, med njimi seveda Jacka Nicholnsa v naslovni vlogi.

Dva policaja najdeta med nočno službo truplo pomembnega politika. Ko raziskujeta umor, naletita na nevarne sledi, ki vodijo v politično zakulisje. Njuni življenji sta v nevarnosti, kajti lepa in črnopolta morilka nikoli ne zgreši. To je kratka vsebina francoske kriminalke **NOČNA PATRULJA**. **NOČNA IZMENA** pa je ameriška komedija. Junak tega filma je poprečen in plah mož, ki se v posebnih okoliščinah spremeni v ponočnjaka, pohotneža in sumljivega poslovnega. Pri svojem lahkem zaslužkarstvu se zaplete v spor z nevarnimi kriminalci, vendar si reši življenje, ker je tako njim v prid. Tudi osvoji srce sicer »pokvarjenega dekleta, ki pa bo zaradi njega postalo vzor poštenja.

Kot je bila navada že v vseh prejšnjih mesecih, bo tudi v decembru na sporedu ena grozljivka.

Tookrat bo to ameriški film **KRISTINA**. Kristina je ime avtu, ki ga mladenič z vsoljubeznijo spremeni iz stare ropotije v spodobno vozilo. Vsi se mu posmehujejo, a skrivnostni avto postane mladeničev zaveznik in se maščuje. Po mestu se začnejo pojavljati trupla.

V novo leto 1987 pa nas bodo popeljali filmi **ŠKRLATNI DEŽ** s Princem v glavni vlogi, Formanov **AMADEUS** in ameriška komedija **PRI PUJSU**, ki pa je namenjena le starejšim od dvanajst let.

15. novembra smo dvignili ceno vstopnic na 300.- din, saj so bili materialni stroški vedno višji in tako nam ni preostalo drugega, kot da zvišamo ceno.

Upam, da boste kljub temu ostali naši zvesti obiskovalci.

G. Mavretič

IZ MATIČNEGA URADA

Poroke, rojstva, smrti...

V oktobru se je v občini Litija rodilo 6 dečkov in 9 deklic.

Na Bogenšperku se je poročilo 54 parov, med njimi:

Hočevnar Martin, dipl. pravnik iz Ljubljane, in Hočevnar Stanka, iz Primče vasi, administratorka, Blejec Tomaž, vodja gradbišča iz Mengša, in Špenko Metka, tehnik-ekolog iz Dola pri Ljubljani, Deželak Janez, strojni ključavničar iz Laškega, in Škorjanc Romana, gradbeni tehnik iz Laškega, Mušič Evgen, kovinostrugar iz Ljubljane, in Poglajen Neda, vzgojiteljica, iz Ljubljane, Rahne Emil, pleskar iz Kisovca, in Železnik Marjanca, pisarniška referentka iz Kisovca, Pandur Darko, dipl. ing. lesarstva iz Trebnjega, in Strah Marta, ekonomistka iz Podbukovja, Kovač Jože, avtoličar iz Šentvida pri Stični, in Duša Veronika, administratorka iz Velikih Česnjic, Kastelic Janez, skladiščnik iz Velikih Česnjic in Duša Vida, finančni knjigovodja iz Velikih Česnjic, Zupančič Jože, ključavničar iz Sela Šumberk, in Ozimek Tatjana, medicinska sestra iz Sela Šumberk, Plahuta Branko, strugar iz Hrastnika, in Zupan Klara, frizerka iz Hrastnika, Grabnar Janez, delavec iz Šentlamperta, in Brvar Stanka, prodajalka iz Zagorje ob Savi, Benko Vojko, orodjar iz Čemšenika, in Matko Marija, delavka iz Znojil, Sever Vilbald, elektromehanik iz Ljubljane, in Kolarič Suzana, delavka iz Ljubljane, Medved Jože, kmetovalec iz Šentpavla, in Kutnar Tadeja, ekonomski tehnik iz Radohove vasi, Koprivnikar Dušan, trgovski poslovodja iz Litije, in Furar Alenka, učiteljica iz Ljubljane, Zupančič Lovro, šofer iz Ljubljane, in Škorjanc Slavica, administrativni tehnik iz Ljubljane, Povhe Martin, ključavničar iz Hrastnika, in Gričar Marjeta, vodja sektorja družbene dejavnosti iz Hrastnika, Žagar Antun, vodja računalniške operative iz Kočevja, in Čampa Milena, farmacevtski tehnik iz Ljubljane, Koncilja Franc, miličnik iz Kresnic, in Godec Jolanda, višja upr. delavka iz Jevnice, Cirar Zdravko, voznik iz Litije, in Muzga Blanka, medicinska sestra iz Litije, Mandelj Danijel, kovač iz zagozda, in Medved Anica, frizerka iz Gradišča, Jere Tonček, slikopleskar iz Črnege potoka, in Černe Irena, natararica iz Reke Gozda, Malovrh Alojz, ključavničar iz Golišča, in Škoda Dragica, delavka iz Reke Gozda, Povše Marko, ličar iz Litije, in Erjavec Zvonka, delavka iz Litije, Krizmanić Darko, prodajalec iz Ljubljane, in Delmedico Renata, tajnica iz Ljubljane, Martinčič Dušan, planer iz Čemšenika, in Grošičar Cvetka, kompletirka iz Gorenje vasi, Škrabanja Branislav, kemijski tehnolog iz Šmartnega pri Litiji, in Pikovnik Alenka, bančni referent iz Šmartnega pri Litiji, Boljte Saško, strojevodja iz Velikega Vidma, in Vidmar Milena, administratorka iz Trebnjega, Babič Milan, miličnik iz Ljubljane, in Prašnikar Nevenka, prodajalka z Izlake, Višnikar Rudolf, upokojenec iz Gabrovke in Petje Marija, upokojenka iz Moravske Gore, Vodovnik Danilo, strojni tehnik iz Prevalj, in Zavadlav Anja, študentka iz Ljubljane, Rozman Janko, delovodja iz Dolnjih Praproč, in Grabovec Mojca, gospodinja iz Kukenberga, Anžur Bogomir, strojni ključavničar iz Litije, in Rovnšek Štefka, delavka iz Leskovic pri Šmartnem, Fakin Milna, ing. strojništva iz Zagorja ob Savi, in Šinkovec Jana, medicinska sestra iz Zagorja ob Savi, Kozlevčar Matjaž, avtoklepar iz Velike Loke, in Tomažin Dragica, bolničarka iz Korenitke, Ahlin Robert, delavec iz Kranja, in Pestotnik Fanika, študentka iz Kranja.

V mesecu oktobru so umrli: Benegalija Jože, 82 let, iz Šmartnega pri Litiji, Čater Albina, 87 let, iz Ljubljane, Tomec Marija, 81 let, iz Kočevja, Urbanec Ana, 82 let, iz Ljubljane, Kralj Edvard, 82 let, iz Litije, Strah Neža, 78 let, iz Črnege potoka, Keresman Antonija Martina, 50 let, iz Črnege potoka, Breznikar Janez, 40 let, z Ustja, Pevec Jože, 82 let, iz Sel pri Sobračah, Kastelic Marija, 84, iz Obale Gorice, Mandelj Martin, 78 let, iz Šmartnega pri Litiji, Balant Alojzija, 76 let, iz Litije, Štrus Frančišek, 58 let, s Save, Trombevska Ljudmila, 59 let, iz Litije.

JOŽICA ČOŽ

Zamorjeno fantovstvo

Tistega dne, ko je Cvetko končal osemletko, je staršema zaupal svojo željo, da bi rad postal klepar. In tako spreten mojster, korajžen in močan kot njegov stric.

Mlademu fantiču je bil orjaški stric Avguštín všeč, ker je tako pokončno hodil po strehah in ker so ljudje občudovali njegovo moč. Ko je pred leti končal kleparska dela na šmarnski cerkvi, je vse govorilo o njem. Tedaj se je namreč povzpel na vrh zvonika in z nogami obvisel na križu z glavo navzdol. Takoj ko je prišel dol, so ga zaradi nevarnega dejanja in onečaščenja svetega križa uklenili trije orožniki in odgnali. Pred litijskim mostom pa je strgal verige z rok, pometal orožnike po obrežju in se vrnil v delavnico.

Podobno kot se je šel njegov starejši brat učiti za pleskarja, sestra pa za šiviljo, se je tudi Cvetko s štirinajstimi leti odpravil z Brega pri Litiji k stricu v Celje, da bi se naučil kleparskega poklica. Mojster, ki je bil zelo vesten in natančen, ga je v delavnici vpeljal v uk, kleparski pomočnik Ivanko pa mu je razkazal mesto.

Njegove sanje o kleparju so se kmalu zmešale, kajti delati je moral od jutra do večera. V njegovi šibki postavi in nežnih otroških rokah je pojenjavala moč, občudovana drznost pa se je zgubljala v vsakdanjih grobostih in nevšečnosti. Naporna delovna praksa in učne razmere s strogim redom so postale take, da ni vzdržal. Pobegnil je domov, a se je seveda moral kmalu vrniti.

Tedaj je po Evropi že besnela druga svetovna vojna. Ob sovraženem napadu na Jugoslavijo je Cvetko delal na neki palači v Mariboru. Ko se je vrnil v delavnico v Celje, ni več našel tam svojega mojstra, kajti Nemci so ga že izselili v Srbijo ter postavili za upravnika komisarija. Ta se je vselil v njegovo stanovanje in prevzel vse premoženje. Potlej je postal uk še bolj garaški in ponižujoč.

Nemško nasilje ni bilo samo kruto, ampak tudi krvavo in uničujoče za Slovence, posebno v Celju, ki so ga imeli okupatorji za nemško mesto. Zato je začelo hitro vreti uporniško gibanje. Tudi Cvetko se mu je kmalu pridružil. Kar v delavnici se je zbrala akcijska trojka, ki jo je vodil Ivanko, predvojni komunist, člana pa sta bila vajenca Jožek in Cvetko. Izvajali so napisne in sabotažne akcije, raznašali revolucionarno literaturo in vzdrževali zveze z drugimi aktivisti. Zbirali so tudi opremo, orožje in strelivo, ki ga je odvrnila stara jugoslovanska vojska, ter ga skrivali na ske-

dnju Ivankovega doma v Zadobrovi.

Deževnega dne je odšla trojka v delovnih oblekah v Zagorje, kjer je pred dnevi izvajala inštalaterska dela, in od tam prinesla v kleparskih torbah precej izvodov proglašene Osvobodilne fronte, ki je pozival na vstajo. Ivanko jih je nato razpečal po terenu.

Zgodaj spomladi sta Ivanko in Cvetko popravljala streho in žlebove na poštni stavbi v Celju. Po končanem delu sta pod tramovje na podstrešju podtaknila gorečo svečo in odšla. Zvečer je izbruhnil požar, a so ga Nemci hitro pogasili. Drugi dan so gestapovci oba fanta prijeli, ju v delavnici ukleščili v stroj za vihanje pločevine in bičali s kovinskimi maticami, nanizanimi na žico. Sklepali so, da sta onadva zanetila požar, a ker nista priznala, so ju skupaj z Jožlekom zaprli v jetnišnico in mučili po preizkušeni nacistični metodi. Naslednji dan so jih, fizično nezmožne za delo, spustili pod pogojem, da ne govorijo med seboj in se ne sestajajo.

Čeprav je nemški komisar razbil trojko tako, da so delali vsak na svojem delovišču, so se fantje naskrivaj sestajali, se dogovarjali o akcijah in jih izvajali. Junija pa je gestapo odkril njihovo podtalno dejavnost in med prvimi aretirjal Ivanko. Cvetko, ki je delal v Zagorju, je nemudoma prekinil delo, češ da se mu je ponovilo vnetje slepiča, za katerega se je že zdravil, in odšel domov.

Že naslednji dan, ko se je sonce prevesilo čez zenit, Cvetko pa je pomagal domačim pri žetvi ječmena na Grbinu, sta pridrvela na motorju s prikolico gestapovec in orožnik ter prijela tudi njega in ga odvedla v litijske zapore. Tam so ga zasliševali in trpinčili. Ker pa zanj niso imeli nobenih dokazov, so ga po dveh tednih premestili v zapore Starega piskra v Celje in ga pahnili v samico.

Po večkratnem zasliševanju in mučenju so Cvetko soočili tudi z Ivankom, a niso uspeli ničesar zvedeti o organizaciji. Toda Ivanka so potem, ko so mu dokazali, da je napisal neko poročilo, ki so ga našli pri partizanskem kurirju na Pohorju, tako zverinsko mučili, da so mu nevarno zlomili obe nogi in roki. A seni vdal.

Avgusta so zapornike odgnali kot talce na dvorišče Starega piskra, kjer je bil vsak peti odbran in potem ustreljen. Ker polomljeni Ivanko ni mogel hoditi, so ga po tleh privlekli na morišče in ustrelili. Tisti, ki so ostali živi, so morali mrtve jetnike pol-

ožiti v krste in naložiti na kamione, da so jih Nemci odpeljali neznankam. Kdor ni hotel ubogati, ga je zadel gestapovski strel.

To grobarsko delo je zaoralo v Cvetkovi notranjosti tako globoko brazdo, da mu spomin ni dal nikdar več miru.

Nekateri jetniki, ki jih ni zadelo štetje na pet, so bili odpeljani v zapore na grad Borl pri Ptuj. Tam se je zasliševanje in mučenje nadaljevalo. Toda Cvetko tudi pod smrtno grožnjo ni priznal nobene od obtožb, s katerimi so ga bremenili. Preveč odpora in gnusa se je že nabralo v njem, da bi se sploh mogel odzivati na vprašanja gestapovcev in njihovo zverinsko početje.

Minili so trije tedni mučeniške morije, ko so tudi Cvetko stlačili v živinski vagon in ga odpeljali v koncentracijsko taborišče Mauthausen. Tam je postal gola številka, ki so jo nacisti vpisali v seznam smrti, da bi jo potem iztrebili kot plevel iz arijske rase. A ne takoj. Iz življenj internirancev so hoteli izžeti vse, kar se je še koristnega dalo. Čeprav so morali opravljati težaka dela v kamnolomu ves dan, v vročini in mrazu, so jih hranili kot prašiče. Dajali so jim kuhano repo in peso, včasih pa še kakšno korenje ali krompirjeve olupke. Pa še tesvinjske šare ni bilo dovolj.

Bilo je pošastno. Če je zaradi izčrpanosti ali bolezni kdo omagal ali pa ni upošteval kakšne kaprice stražarja, ga je ta enostavno pobil s kakšnim orodjem ali ustrelil. Po končanem delu so morali jetniki sami pobrati mrtve tovariše in jih spraviti do krematorija, ki je s sežiganjem trupel zasmrjal barakarsko taborišče.

Svojci niso dolge štiri mesece ničesar vedeli o Cvetkovi usodi. Potem pa je uspel odposlati kartico s pozdravi in sporočilom, da mu lahko občasno kaj pošljejo, največ pa kilogramski paket hrane. Besedilo je bilo seveda napisano v nemščini, da so ga lahko nadzorniki pregledali, sicer ga ne bi oddali na pošto. Obvezno je moralo biti napisano, da se ima dobro. To seveda ni bilo res, saj so domači vedeli, da je tako pisal domov tudi njegov stric Francin iz Zagorja, ki je že dve leti prej podlegel prav v tem taborišču.

Cvetku so domači pošiljali zlasti prepečenec, suho sadje in sladkor. To ga je malce spravilo pokonci, ko ga je že dalj časa dajalo kronično vnetje črevesja. Paket pa je imel tudi veliko moralno moč, saj je vedel, da so njegovi še živi in doma.

Po osmih mesecih taboriščne kalvarije so ga odpeljali v upravno zgradbo. Tam mu je gestapovec gušarskega videza dejal, da so ugotovili, da je mladoleten in bolan, in ker se ni teže pregrešil zoper red v taborišču, ga lahko spuste domov. Pogoj je bil, da pred odpustom podpiše, da ne bo storil ničesar zoper nemški rajh in da bo molčal o vsem, kar je doživel v taborišču.

Ko se je vrnil domov, čustveno zelo prizadet, shujšan in bolan, ostrižen do golega, ni bil več tisti dobrodušen fant igrive živahnosti in bujnih las, ampak skrajno izčrpan okostnjak. Da bi ga ohranili pri življenju in spravili k sebi, ga je obiskal litijski zdravnik in dal domačim navodila za okrevanje.

Bil je neboljen in preslaboten, da bi zbežal, če bi mu grozila kaka nevarnost. Zato si je razumsko prizadeval, da bi čimprej okrevale. V tem je zaupal vase, a je strašno trpel, ker sta ga razjedali dve zahtevi, ki mu jih je postavil gestapovec v taborišču. Glede prve, da ne bo delal protinemški ureditvi, je vedel, da bo storil prav nasprotno. Za drugo, da bo molčal o grozotah v taborišču, pa je razvijal klopčič bližnje preteklosti počasi in si v težko prizadeti notranjosti urejal zaporedje dogodkov v treh ječah in taborišču smrti ter jih zaupal le materi. Ko ji je pripovedoval o teh grozodejstvih, se je začel tresti, živci na obrazu pa so mu trzali in mu spačili obraz.

»Ni bilo najhujše, ko so me zverinsko pretepali,« je dejal Cvetko, »ampak, ko so me obešali za nove in polivali z mrzlo vodo, ki se je odcejala z obleke in polzela po obrazu na tla... In tedaj, ko so mi med zasliševanjem svetili z močno lučjo v obraz.«

Potem ga je začelo dušiti, ko pa je prišel do sape, je nadaljeval: »V taborišču pa je bilo ostudno, ko so nas v prenapolnjenih barakah ujedale stenice in uši, nekatere so celo obgrizle podgane, izčrpavale so nas garje, driske in druge hude bolezni. Mnogi so izgubili upanje, da se bodo še kdaj rešili tega pekla, in jih je večinoma pobralo. Drugi smo se med seboj bodrili in tudi v brezupu vztrajali ter iskali sleherno bilko za preživetje.«

Mati ga je sprva zbrano poslušala, potem pa jo je razbolelo srce za hip stisnilo, da je za nekaj časa obležala v postelji.

Živega me gestapo ne sme nikoli več dobiti v roke, si je venomer dopovedoval v živčni napetosti in večnem strahu.

(Se nadaljuje)

Pot v Jajce

Iz publikacije Pot v Jajce danes že pokojnega avtorja Antona Brica — Sila, nekdanjega spremljevalca v glavnem štabu NOV in POS, objavljamo ob bližnjem prazniku republike odlomek s te zgodovinske poti.

Drugi dan je v Livno prišla večja skupina oficirjev, med njimi je bil tudi Slika — Tone Sotler, ki je bil v vrhovnem štabu spremljevalec tovariša Kardelja. Slika je že v Jajcu zvedel, da smo mi v Livnu. Povedal mu je general Avšič, zato nas je v Livnu takoj poiskal. Bil je Albinov dober tovariš, pa tudi jaz sem ga poznal iz Baze 21. Snidenje je bilo veselo, pripovedoval nam je, kako so potovali s Kristofom v vrhovni štab. Zelo zaupno nam je povedal, da sedaj odhaja s šefom prve vojne misije NOV in POJ pri zahodnih zaveznikih v Kairo, kjer je zavezniški glavni štab. Šef misije pa je bil Ivo Ribar Lola, sekretar Skoja.

Ker zavezniški avioni niso mogli prileteti na Glamočko polje zaradi slabega vremena na Jadranu, so sklenili, da se odpeljejo z našim DO 17 do Italije. DO 17 je bil lahek dvomotorec, v prostor za bombe pa se je lahko stlačilo 7 do 8 ljudi. Vozil ga je Džemil Bukovac, ki je z njim tudi pobegnil k partizanom. Drugi dan dopoldne smo slišali, ko je DO 17 letel nad Livnom in se usmeril proti severu na Glamočko polje. V Livnu namreč ni mogel vzleteti, zato je odšel na Glamočko polje, kjer je bila steza bolj trda. Tu bi se morala naša delegacija tudi vkrcati.

Pozno popoldne se je Slika vrnil v Livno, bilo je 27. novembra. Spremil je težko ranjenega polkovnika Milojevića, ki je bil tudi član delegacije, namenjene v Kairo, v livanjsko bolnico. Ko so se na Glamočkem polju vkrcali v DO 17, je izza hriba priletel nemški Henschel, šolski dvokriliec. Ko je opazil DO 17 na vzletni stezi, se je brž obrnil in pričel mitraljirati. Spustil se je povsem nizko in kar z roko odmetaval bombe na naše. Letalo je bilo večkrat zadeto in se je vnelo. Ob letalu je bilo šest mrtvih, med njimi Ivo Ribar Lola in dva oficirja zavezniške misije pri vrhovnem štabu.

Kako je nemški avion našel naše letalo ravno ob vkrcavanju, nismo izvedeli. Lahko da je bil redni kontrolni prelet, ali pa je letalo izdal ustaški radiotelegrafist, skrit v Livnu. Če bi bilo letalo v zraku, bi sovražnemu Henschlu gotovo ušlo. Težak udarec smo vsi sprejeli z velikim nemir, saj je bilo očitno, da je konspiracija v Livnu slaba. Saj so nas že otroci poznali in govorili: »To su viječnici, idu Titu u Jajce!«

Že drugi dan je prišlo iz Jajca naročilo, naj takoj pridemo v Jajce. Popoldan smo se naložili na kamione in odpeljali iz Livna v precej visoko pobočje. Tu je bilo že dosti snega in na kamionih je bilo zelo hladno, oster veter in mraz sta nam počasi lezla do kosti. Prišli smo v Bugojno.

Od tod smo prešli v dolino Vrbasa in skozi Donji Vakuf do Jajca. Malo pred

mestom smo se izkrcali s kamionov. Most čez reko Vrbas je bil porušen, s kamioni nismo mogli čez, šlo je le peš. Odšli smo proti mestu. Ko smo prišli v Jajce, je bila že pozná noč. Namestili so nas v večji zgradbi, v gimnaziji. V veliki sobi je bilo nekaj slame, kjer smo hitro zaspali.

Zjutraj sta nas obiskala tovariša Edvard Kardelj in Boris Kidrič, po kratkem razgovoru sta odpeljala delegate na drugo stran mesta, v zaklonišča ob tovarni Elektrina. Tu so pripravljali gradivo za večerno zasedanje. Našo zaščitno četo so poslali v zasedo na pokopališče nad mestom. V mestu je vladalo vojno stanje, povsod si videl staze in zasede, vsako gibanje je bilo prepovedano. Mesto je bilo kot izumrlo. Večkrat so se čez dan prikazala sovražna letala, nekajkrat zaokrožila nad mestom in spet odletela. Verjetno so slutila, da se tu nekaj pripravlja, zato so mesto slikala iz zraka. Tudi naše protiaerovske zasede niso streljale, da se ne bi izdale sovražniku.

Popoldan se je Albin vrnil iz zasede, k nam so prišli Kardeljevi spremljevalci, ki so bili že nekaj časa v vrhovnem štabu. Z vsem smo se dobro poznali, saj smo bili skupaj v Bazi 20 in 21. Ti borci so bili Jože Modic Izanc, Tomo Jože kopač in Henrik Miklavac Henrik. Peljali so nas v trdnjavo nad mestom in nam razkazali mesto, ki leži pod trdnjavskimi razvalinami kot na dlani. To je prelepo mesto, stisnjeno med visokimi hribi in pobočji, s precejšnjo industrijo. Pod trdnjavo so po hribu gosto posejane majhne hiše v značilnem turškem slogu, med njimi pa so tudi večje, begovske. Vseso krite z ozkimi lesenimi skodlami. Bil je čudovit pogled, kot da bi lastovke zgradile svoja gnezda na visokem hribu. Tu se je tudi videlo, da je mesto večkrat menjalo lastnika, veliko hiš je bilo požganih.

Z Albinom sva Henriku zaupala najino veliko željo, da bi videla vrhovnega komandanta tovariša Tita. Odpeljal naju je v ozko, strmo ulico. Povedal nama je, da gremo v majhno bosansko hišo blizu porušenega zvonika pravoslavne cerkve, v gornjem delu mesta. Tam Tito živi in dela s svojimi najozjim sodelavci. Mogoče je še Izanc na stazi, pa nam bo povedal, ali je tu. Drugače pa ga bomo videli zvečer na zasedanju. Počasi smo se vzpenjali po ozki, s kamni tlakovani strmi ulici. Izza ovinka je po ulici prihajalo nekaj oficirjev, z njimi je šel tudi velik pes volčjak. »Drugi je Tito,« je šepnil Henrik. Čeprav sem o njem že veliko slišal, njegove slike še nisem videl, me je njegova živa podoba, plemenitost njegovih potez tako prevzela, da sem kar okamenel.

Anton Bric-Sil

DOBRA VOLJA IZ PARTIZANSKEGA NAHRBTNIKA

Jože Štok-Korotan

Ščetinarji

Zgodilo se je v Črnem grabnu jeseni 1943, ko je bila na pohodu nemška ofenziva.

»Mirko, treba bo dobiti kaj boljše hrane, da ne bo padla morala borcev,« ukaže Kranjc komandantu bataljona.

Pod noč se drugi bataljon Šlandrove brigade odpravi na pot. Zasedi pred postojankama Krašnja in Blagovnica sta že na preži. Komandant Mirko se s skupino borcev odpravi v mlin pod Limbarsko goro.

»Vi ste poštene, slabega ne vemo o vas,« začne govoriti Mirko zaskrbljenemu mlinarju. »Toda treba nam je pomagati. Švabi so blizu, ofenziva je, pa ne smemo rekvirirati tam, kjer bi nas potem prijavili Nemcem.«

»Oh, svet križ božji!« vzdihne mlinar in sklepa roke ko ob molitvi. »Kaj naj storim, ko lahko zdaj pridejo semkaj Nemci?«

»Sami recite, kaj bi nam lahko dali!« seže v besedo Samo.

»Kaj pa bi radi?« vpraša mlinar.

»Moke, pa kakšnega ščetinarja,« odgovori Mirko.

»Nemogoče! Prašiča ne moremo dati!« odsekano odvrne žena.

»Zakaj pa ne?« se začudi partizanski poveljnik.

»Ker so vsi oddani!« zatrjuje gospodinja.

»Komu?« vpraša Mirko.

»Tri bomo zaklali, enega pitanca moramo oddati Nemcem, enega rejenca smo obljubili sosedu, dva pa bomo redili naprej,« hiti tarnati zgovorna mlinarica.

»Tistega, ki je namenjen Švabom, bomo vzeli mi!« odloči Mirko.

»To se ne sme zgoditi!« kriči ženska in hiti za partizani, ki so se napotili v svinjak. »Ne boste ga vzeli!« zavpije.

Pa že pade strel in prvi debeluhar se zvali po tleh. Žena se huduje in kraka, želeč, da bi vsaj Nemci slišali, prihiteli semkaj in rešili prašiča.

»Mamca, če ne boste tiho, bom ustrelil še enega!« de Mirko.

»Pa ga ne boste!« še huje zakriči. Mirko pomehi v drugega prašiča in sproži. Samo ga hitro zakolje, dva borca pa ga začneta razsekavati.

Žena še huje vpije, Mirko pa ustrelil še tretjega.

»Mamca, če ne boste tiho, bo Mirko postrelil vseh sedem,« prigovarja Samo kmetici, pa že pade strel. Štirje rejenci ščetinarji leže na tleh.

Zdaj je vmes posegel gospodar, ki je iz shrambe prinesel vrečo moke in liter žganja, rekoč: »Beži, baba! Ti si kriva, da smo ob štiri rilce!« In natoči šilce žganja Mirku.

Po osvoboditvi je bil v bližnjem gozdičku partizanski tabor.

»Alo me še poznate?« prijazno vpraša neka ženica podpolkovnika Mirka in ga radostno pocuka za rokav.

»Oprostite, mamca, ne spominjam se vas,« odgovarja Mirko.

»Ali se spominjate, kako ste v našem svinjaku streljali prašiče?« se dobrika žena.

»Aha! Tam pod Limbarsko goro,« se spomni stari partizan.

»Da, da! Ne zamerite mi,« se opravičuje kmetica. »Saj veste, do takrat nisem mogla vedeti, da imate le vi prav.«

Jože Štok — Korotan

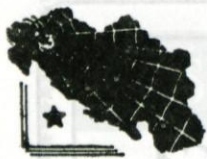
Markova polbrada

Kuhar Marko ni imel nikoli časa za britje. Spomladi 1943 je bil že tako kosmat, da se mu je neurejena brada vrtinčila že v kozji fiks. Sram ga je bilo pred partizani, še prav posebno pa pred dekleti.

Neko popoldne se je zaklel, da bo čakal vse dotlej, da pride pri bataljonskem brivcu na vrsto za britje. In res! Čakal je tri ure, potem pa je prišla noč. Brivec Sil je legel k počitku, kajti ponoči v gozdu ni mogel briti.

Tisto noč je šel Marko spt k Silu. Zjutraj mu je pomolil v roko nažicano klobaso in sedel na partizanski stol za britje, se pravi, na najbližji bukov štor. Ko je Sil pospravil klobaso, je prijel za delo...

Ko se je Marko pogladil po lepo obriti levi ličnici in bradi, je nad taboriščem zaregljal nemški mitraljez... In Marko si je napol obrat obilnil milnico, pod nosom pa obrisal za klobaso, ker je hodil še nekaj dni tak z napol obrito brado.

PREDILNICA LITIJA v Litiji p.o.

61270 LITIJA

Odbor za delovna razmerja vabi k sodelovanju

delavce za delo v neposredni proizvodnji

Vabimo nezaposlene delavce iz krajevnih skupnosti Gabrovka, Primskovo, Vintarjevec in Štangarske Poljane, od koder imamo organiziran prevoz na delo.

Zglasite se v kadrovske splošnem sektorju delovne organizacije.

MERKUR — trgovina in storitve, n. sol. o.

Kranj, Koroška c. 1,

TOZD PRODAJA NA DROBNO, n.sub.o., Kranj

Kranj, Gregorčičeva 8

objavlja prosta dela in naloge

prodajanje blaga

v prodajalni Tehnika Litija

Delovno razmerje bomo sklenili za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

Ponudbe pošljite v 8 dneh od objave na naslov: Merkur, Kranj, Koroška c. 1, kadrovske-socialna služba.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža,
brata in strica ter svaka

FRANCIJA ŠTRUSA

se zahvaljujemo vsem znancem in krajanom, ki so ga pospremili na poslednji poti. Posebna zahvala naj velja sosedom za pomoč v težkih dnevih. Zahvaljujem se predsedniku Gasilskega društva Sava Stanetu Šuštarju za ganljiv govor in Ivanu Bohu ter godbi. Hvala tudi g. župniku za opravljen obred.

Žalujoča žena Mici

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage

MARIJE KOS

se iskreno zahvaljujemo za številna pisna in ustna sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo ZZB Litija, Predilnici Litija, tov. Boletovi in tov. Jesenšku za poslovilne besede, pevcem za zapete žalostinke in trobentaču za presunljive trenutke Tišine. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

*Živeti — umreti je usoda naša,
a cilj nam je visoko posajen!
Glej to drevo: za usodo nič ne vpraša,
a večno se bori za svoj namen...*

(Župančič)

ZAHVALA

Ob boleči iz prerani smrti

CIRILA HAUPTMANA

se zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem, sodelavcem, sosedom in prijateljem za izkazano pozornost ter za darovano cvetje.

Posebej velja zahvala za tople besede govornikoma Predilnice Litija in Rokometnega kluba Usnjar ter pevcem in Sindikalnemu pihalnemu orkestru Litija za poslovilne pesmi.

Hvala vsem!

Žena Majda, otroka Simon in Nina

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta

MARTINA MANDLJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje in mu darovali cvetje. Posebna hvala pevcem Zvona iz Šmartnega in Sindikalnemu pihalnemu orkestru iz Litije. Hvala VVO Litija, Predilnici Litija, IUV Šmartno, Institutu Jožef Štefan iz Ljubljane in g. župniku za lepo opravljen obred.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob izgubi najine drage mame

LJUDMILE TROMBEVSKE

roj. KRES

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ji darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Posebna zahvala zdravnikom in patronažnim sestram Zdravstvenega doma Litija za pomoč ob njeni težki bolezni.

Litija, 12. 11. 1986

Hčerka Pavlina in sin Tomi

Je v Litiji voda že pitna?

V Litiji je že nekaj časa potrebno spoštovati stroge preventivne ukrepe glede uživanja vode iz mestnega vodovoda. Kljub informacijam, ki jih občasno objavlja dnevno časopisje pa okrog pitnosti vode kroži vse polno informacij.

Da bi tudi naše glasilo — čeprav izhaja mesečno — pripomoglo k oblikovanju prave in popolne informacije o tem problemu, smo se obrnili na izvršni svet občinske skupščine, kjer so oblikovali posebno delovno skupino za spremljanje vodooskrbe. Danes v celoti obvlajamo njeno informacijo.

INFORMACIJA o dosedanjih aktivnostih v zvezi z vodooskrbo mesta Litije in Šmartna

Konec avgusta se je na področju mestnega vodovoda Litija in Šmartno pojavila hidrična epidemija.

Mnenje zdravstvenih delavcev Zdravstvenega doma Litija, sanitarne inšpekcije in Zavoda za socialno medicino in higieno Ljubljana je bilo, da je možen vzrok pojava obolenj v pitni vodi, kar je bilo tudi laboratorijsko anamnestično, kemično in epidemiološko potrjeno.

V zvezi s tem se je pristopilo k izvajanju naslednjih ukrepov:

1. Zaradi varovanja zdravja ljudi je bil dne 29. 8. predpisan ukrep prekuhavanja vode za uživanje do preklica. Ukrep je bil občanom posredovan z obvestilom preko Radia Ljubljana in pisnimi obvestili inšpekcijskih služb SO Litija, ki so bili razdeljeni po gospodinjstvih.

2. Za nadaljnje spremljanje kvalitete pitne vode so bile angažirane naslednje službe:

- Zavod za socialno medicino in higieno Ljubljana;
- Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana;
- mariborski Zavod za socialno medicino in higieno;
- Zdravstveni dom Litija;
- inšpekcijske službe Skupščine občine Litija.

Predlog kloriranja vode, ki ga je podal Zavod za socialno medicino in higieno Ljubljana, ki bi nadomestil ukrep prekuhavanja vode, je bil odložen zaradi vsebnosti fenolnih substanc, ki so bile prisotne že pred pričetkom gradnje vodovoda.

Zaradi preverjanja vsebnosti le-teh sta vzorce vode ponovno pregledala ljubljanski in mariborski Zavod za socialno medicino in higieno. Rezultati analiz mariborskega zavoda so pokazali, da so v vodi prisotne še druge kemične substance v sledovih.

Že od samega začetka pojava obolenj se je voda spremljala bakteriološko in kemično.

Rezultati analiz so pokazali, da prihaja do poslabšanja vode v bakteriološkem in kemičnem smislu pri spremenjenih hidroloških razmerah (močno neurje ali večdnevno deževje).

3. Ko so se iskali vzroki bakteriološkega in kemičnega onesnaženja vode, se je ugotovilo, da se nahaja v bližini vasi Veliko Trebeljevo divje odlagališče odpadkov, ki je oddaljeno od velikega zajetja Reka Gozd okoli 1 km. Pri sanaciji vodooskrbe je sodeloval tudi Geološki zavod Ljubljana, katerega predstavnik si je ogledal divje odlagališče in varstvene pasove v Reka Gozdu. Poleg tega je obvezal tudi vzorce zemlje v grapi tik nad zajetjem in tik pod smetiščem. Določena so bila tudi dodatna mesta odvzema

vzorcev vode za nadaljnje analize, ki bodo služile geologom za natančno ugotovitev mesta, kjer prihaja do onesnaženja vode.

Ne glede na izvide omenjenih analiz je Geološki zavod predlagal:

- takojšnjo odstranitev divjega odlagališča,
- izločitev dela drenaže velikega zajetja, kjer po njegovem mnenju prihaja do onesnaženja vode.

Poleg tega Geološki zavod nadaljuje preiskave, na podlagi katerih bo podal predloge za sanacijo vodnih zajetij v Reka Gozdu.

4. Na predlog Geološkega zavoda Ljubljana je KOP Komuna-la Litija pristopila k realizaciji naloženih nalog:

- pozvan je bil projektant vodovoda zaradi projektne rešitve izločitve dela drenaže. V zvezi s tem je bil odkrit del drenaže, kar je potrebno za izdelavo projekta izločitve dela drenaže,
- za odstranitev odlagališča bo KOP Komuna-la pridobila odgovarjajoči stroj od VGPTOZD Hidrogradnja Ljubljana, ki bo sposoben odstraniti odloženi material divjega odlagališča na Velikem Trebeljevem.

5. Že od samega začetka je Izvršni svet Skupščine občine Litija spremljal stanje in vodil aktivnosti v zvezi s sanacijo vodooskrbe. Za operativno izvajanje aktivnosti je dne 30. 10. imenoval tudi posebno delovno skupino. Vzpostavil je tudi stike z občino Ljubljana Moste Polje, ker se na tem območju nahaja že prej omenjeno odlagališče in del parcelnih številk varstvenih pasov. S to občino je dogovorjeno, da čim hitreje sprejme Odlok o varstvenih pasovih in da na tem območju prepreči vse nadaljnje posege v prostor, ki bi lahko dodatno vplivali na zajetje v Reka Gozdu.

Iz vseh dosedanjih analiz je razvidno, da je voda občasno oporečna, zaradi česar ukrepa prekuhavanja ni možno preklicati.

Za končno sanacijo vodnih zajetij v Reka Gozdu bo potrebno počakati na dodatne analize vode in zemljin, ki bodo osnova Geološkemu zavodu za izdelavo sanacije v Reka Gozdu. Sanacija je strokovno zahtevna naloga, ki zahteva daljše časovno obdobje.

Delovna skupina
za spremljanje vodooskrbe
v Litiji in Šmartnem

ŠPORT IN REKREACIJA

NOGOMET

Občinska nogometna liga

V okviru TVD Partizan Litija deluje občinska rekreacijska liga v malem nogometu v kateri nastopa 7 ekip, ki po dvokrožnem liga sistemu tekmujejo za naslov občinskega prvaka v malem nogometu.

Končan je jesenski del tekmovanja, v katerem je ekipa ZAVRSTNIKA zasluženo na prvem mestu, saj je vsa srečanja dobila.

Spomladi se bo tekmovalje nadaljevalo z drugim delom, po zaključku lige pa bo tradicionalni zaključni turnir.

Lestvica po jesenskem delu:

1. ZAVRSTNIK	6	6	0	0	28 : 6	12 točk
2. HOTIČ	6	4	0	2	33 : 19	8
3. SAVA	6	4	0	2	19 : 11	8
4. DOLINA	6	3	0	3	26 : 22	6
5. ZL	6	2	0	4	19 : 32	4
6. GRADEC	6	1	1	4	9 : 21	2 (-1)
7. TISJE	6	0	1	5	5 : 28	1

Plaznik Mirko

Enosobno stanovanje 29 m² (na Maistrovi 1) zamenjam za dovosobno. Ponudbe sporočite po telefonu št. 881-617, GO.

ŠAH

Planinšek zmagovalec

Po devetih šahovskih turnirjih je med pionirji v vodstvu Marjan Planinšek s 170 točkami pred Tinkom Dolinškom, 110 točk, Alešem Obrezo in Simonom Rusjanom, vsak po 85 točk, in Primožem Vidicem z 31 točkami.

Med pionirkami pa je vrstni red naslednji: Liljana Janežič, Petra Pregrad in Sandra Pregrad, vsaka po 25 točk, pred Majo Fašing, 20 točk.

ŠAHOVSKI KLUB
LITIJA

Big Ben so Aleksander Kokošar, Karlos Valderama, Radovan Kokošar, vodja Janez Rijavec z muco Catty ter Vladimir Čadež (z leve proti desni).

Za Srako še Big Ben – prijave še do 5. decembra

Zaradi precejšnje zasedenosti dvorane na Stavbah je ta mesec odpadel koncert skupine Big Ben, zato bodo nastopili v soboto, 6. decembra, ob 20. uri. Torej, prvo soboto v decembru Big Ben iz Nove Gorice, v petek, 28. novembra, pa se boste prav tako v dvorani na Stavbah zabavali ob najpopularnejših video posnetkih potujoče videodiskoteke Sraka.

Za konec leta pa Center interesnih dejavnosti organizira celodnevno prireditev za vse, ki se želite sprostiti. Že v prejšnji številki smo vas obvestili, da se prijavite na ta rock festival. Čas za prijave je podaljšán do 5. decembra, ko morajo glasbene skupine, ki bi rade nastopile, poslati posnetke skladb, na podlagi katerih bo komisija iskala najboljše skupine. Celoten program bo zadnjo soboto potekal na Stavbah v Litiji. Popoldne bo program za otroke, zatem film in zvečer še festival glasbe. Pri prireditvi bo sodelovalo tudi združeno delo in Dnevnik, natančnejši program pa bomo objavili v naslednji številki, prebrali pa ga boste tudi na plakatih.

Rudi Bregar

Sejem rabljene in nove smučarske opreme

TVD Partizan Litija bo tudi v letošnjem letu pripravil sejem rabljene in nove smučarske opreme. Na seju boste lahko prodali smučarsko opremo (smuči, vezi, palice, čevlje itd.) ali pa kupili omenjene artikole po precej nižji ceni. Posebna komisija bo ocenjevala posamezno opremo, lahko pa jo boste sami prodajali na seju.

Pripravljen bo tudi serviser za montažo vezi, s svojimi artikli, ki jih boste morda kupili, pa bo sodeloval tudi Centromerkur.

Sejem bo v dvorani na Stavbah v soboto, 13. decembra, od 9. do 16. ure ter v nedeljo, 14. decembra, od 9. do 13. ure.

Gostišče
GRAD
Ponoviče
prireja
SILVESTROVANJE
Cena: 10.000.-
Igrajo
Šentviški fantje
Informacije:
(061) 881-151

Igra narave

Ne, ne, le nikar se ne prestrašite, dragi bralci! Ne gre za odsekano roko, pač pa za igro narave. Na njivi Žitnikove Mimi iz Vintarjevca je zrasla tale nenačadna, po svoje kar malce strašljiva repa. Narava se pa res zna tudi pošaliti, kajne? (J. S., foto: Zofka)

GLASILO OBČANOV — Ustanovitelj: Občinska konferenca SZDL Litija. Glavni urednik: Andrej Kralj. Ureja uredniški odbor: Jože Sevljak (odgovorni urednik), Mija Bernik, Rudi Bregar, Dušan Gnezda, Franc Končar, Gorazd Mavretič, Slavko Rokavec, Boris Žužek, Jelka Belec (lektor Glasila občanov). Uredniški odbor Delegatskega obveščevalca: Tine Brilej (odgovorni urednik), Vid Praunseis, Roža Urbanc. Predsednik časopisnega sveta: Hilda Bole. Oblikovanje in tehnično urejanje: Drago Pečenik. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika Novo mesto. Tisk: A. Jovanovič, Litija. Naslov uredništva: Litija, Parmova 9, tel.: 881-617. Časopis prejema vsa gospodinjstva v občini brezplačno na dom.